

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ABDALLARDA GELENEKSEL OLARAK SÜRDÜRÜLEN MÜZİK
ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ :
(Kırşehir İli Kaman İlçesi Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mehmet Erhan YİĞİTER

ANKARA
Ocak-2010

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ABDALLARDA GELENEKSEL OLARAK SÜRDÜRÜLEN MÜZİK
ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ :
(Kırşehir İli Kaman İlçesi Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Erhan YİĞİTER

Danışman: Doç. İsmet DOĞAN

ANKARA

Ocak-2010

Mehmet Erhan YİĞİTER'in 'Abdallarda Geleneksel Olarak Sürdürülen Müzik Öğretme-Öğrenme Süreci : "Kırşehir İli Kaman İlçesi Örneği" başlıklı tezi ..... tarihinde, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi (Müzik Öğretmenliği) Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Doç. İsmet DOĞAN

.....

Üye : Yrd.Doç.Dr. Mehmet AKPINAR

.....

Üye : Yrd.Doç.Dr. Mehmet ŞEREN

.....

ÖNSÖZ

Tezin hazırlanması sürecinde; tez konusunun belirlenmesi ve konu ile ilgili ayrıntıların tespit edilmesinde katkıları olmakla beraber Türk Halk Müziği ‘saha araştırmaları’ alanındaki deneyimlerinden de yararlandığım tez danışmanım Sayın Doç. İsmet DOĞAN’a; alanyazında yer alan eserleriyle her zaman yolumuzu aydınlatmış ve aydınlatacak olan değerli hocamız Sayın Prof. Dr. Ali UÇAN’a, bilimsel çalışma biçimi ve kullanılacak araştırma teknikleri hakkında görüşlerinden yararlandığım Sayın Prof. Dr. Mehmet Cihat CAN’a; yazılı kaynaklara ulaşma konusunda yardımını esirgemeyen değerli hocam Sayın Dr. İtur ESKİOĞLU’na; araştırmada kullanılan ölçeklerin hazırlanmasında çalışmalarından yararlanmama izin veren ve ölçeklerin araştırmaya uygun hale getirilmesinde bilgileri ve deneyimleriyle katkıda bulunan Sayın Doç. Dr. Nesrin KALYONCU ve Çankırı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama Öğretmeni (Müzik Eğitimi Uzmanı) Sayın Cemal ÖZATA’ya, sahaya ulaşım konusunda destek olan ve araştırma sırasında rehberlik yapan Sayın Mehmet ÖNAL’ a; arşivlerden yararlanmam konusunda rehberlik yapan Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü uzmanlarından Sayın Mehmet ÖCAL’ a; örneklemin oluşturulmasında rehberlik yapan Kültür Bakanlığı Kırşehir Ustalar Topluluğu Sanatçısı Sayın Adem GÖÇER’ e ve Kaman Abdalları’ndan Sayın Süleyman ALTAŞ’a; araştırma bünyesinde görüşmelerin ve gözlemlerin gerçekleştirilmesi sürecinde beni samimiyetleri ve misafirperverlikleriyle karşılayan tüm Kaman Abdalları’na; eğitim hayatım boyunca destekleriyle hep yanımda olan anneme,babama ve tüm Aile’me teşekkür ediyorum.

Mehmet Erhan YİĞİTER

ÖZET

ABDALLARDA GELENEKSEL OLARAK SÜRDÜRÜLEN MÜZİK ÖĞRETME-
ÖĞRENME SÜRECİ : (Kırşehir İli Kaman İlçesi Örneği)

YİĞİTER, Mehmet Erhan

Yüksek Lisans, Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. İsmet DOĞAN

Ocak–2010, x + 56 sayfa

Bu çalışmada, sözlü kültür kapsamında sözlü aktarım yoluyla sürdürülen müzik öğretme ve öğrenme sürecinin temel özelliklerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada sözlü gelenek kapsamında sürdürülen müzik öğretimi sürecine katılan kişilerin cinsiyetleri, yaşları, eğitim durumları, mesleki nitelikleri ile öğretimin yapıldığı mekan özelliklerinin, derslerin hangi sıklıkta yapıldığının, öğretici ve öğrencilerin amaçlarının neler olduğunun, derslerde hangi yöntem ve tekniklerin kullanıldığının, derslerin hangi aşamalardan oluştuğunun, kullanılan materyallerin neler olduğunun, müzik öğretiminin içeriğinin hangi müzik türlerinde yoğunlaştığının, öğretici ve öğrenciler arasındaki iletişimin özelliklerinin ve öğretim sürecinde karşılaşılan problemlerin tespiti amaçlanmıştır.

Çalışma Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan ‘Abdallar’ arasında, ‘amaçlı kasti örnekleme’ yöntemi ve devamında ‘kartopu zincirleme örnekleme’ yöntemiyle ulaşılabilen 18 öğretici ve 22 öğrenci ile sürdürülmüştür. Verilerin toplanabilmesi için, örnekleme dahil olan öğretici ve öğrencilerle görüşmeler yapılmış ve öğretim-öğrenme süreci gözlemlenmiştir. Elde edilen veriler, betimsel analiz ve nitel içerik analizi yöntemleriyle çözümlenmiş ve müzik öğretimi sürecinin özellikleri betimlenmeye çalışılmıştır. Bazı bulguların nicel olarak sıklıkları da verilmiştir.

Araştırma sonucunda Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında sürdürülen müzik öğretiminde, öğrenim amacının meslek edinmek olduğu, çalışma mekanı olarak çoğunlukla evlerin tercih edildiği ve uygulamaların geleneksel düğün törenlerinde yapıldığı, derslerin periyodik bir düzenleme olmadan boş zamanlarda yapıldığı saptanmıştır. Öğretilen müzik türünün ağırlıklı olarak Türk Halk Müziği olduğu, derslerde vurmali, üflemeli, mızraplı ve yaylı çalgıların materyal olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Derslerde içerik kazandırma, dönüt alma ve pekiştirme gibi

aşamaların var olduğu gözlemlenmiştir. Öğretim sırasında iletişimin sözlü ifade ve beden dili aracılığıyla sağlandığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Sözlü Kültür, Sözlü Aktarım, Geleneksel Olarak Sürdürölen Müzik Eğitimi Süreci, Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan ‘Abdallar’

ABSTRACT**TEACHING- LEARNING PROCESS IN TRADITIONAL MUSIC EDUCATION
STUDY FIELD: COUNTY KAMAN OF KIRŞEHİR PROVINCE IN TURKEY**

Yiğiter, Mehmet Erhan

MA Thesis, The Department of Music Education

Supervisor: Assoc. Prof. İsmet Doğan

January-2010, x + 56 Pages

This study aimed to investigate the basic features of the process of the music teaching and learning maintained through the oral transmission method. In the study, gender, age, educational status and professional qualifications of the participants who attended the process of music education were explored. The features of location where the music teaching takes place, the frequency and stages of the lessons, the objectives of the tutors and students, the methods and techniques of the lessons, the instruments taught in the class, music types, and characteristics of the communication between student and tutors were tried to be discovered in this research. The study was conducted in Kaman, a county of Kırşehir province, in Turkey. ‘Purposive Deliberate Sampling’ and ‘Chain Snowball Sampling’ methods were used in this study. Forty subjects who are eighteen tutors and twenty two students participated in this study. The subjects were interviewed and the process of teaching and learning were observed. The data were analyzed by descriptive and qualitative analysis methods and frequencies were also used for quantitative findings. The results show that the subjects who participated in the process of music learning aim to have a job relating to music fields. The music studies are taken place at houses and the students rehearse at the wedding ceremonies. They also practice in the home or garden when the teachers are absent. It is also found that when the lessons are Turkish Folk Music, the students are taught instruments such as bass drum, wind instrument (zurna), violin and a traditional folk instrument (bağlama) with three double strings. Learning process occurs through communication by verbal expression and body language.

Keywords: Oral Culture, Oral Transmission, Transmission Method in Teaching Traditional Music, 'Abdallar' who living in the center of County Kaman, Kırşehir Province

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER(RESİMLER) LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
Problem.....	12
Amaç.....	13
Önem.....	14
Varsayımlar.....	14
Sınırlılıklar.....	14
Tanımlar.....	14
İlgili Araştırmalar.....	16
2. YÖNTEM.....	18
Araştırmanın Modeli.....	18
Evren ve Örneklem.....	18

Verilerin Toplanması	19
Verilerin Analizi	20
3. BULGULAR ve YORUM	21
4. SONUÇ ve ÖNERİLER	33
KAYNAKÇA.....	43
EKLER.....	47-56

TABLolar LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1 . Öğreticilerin Yaşları	21
Tablo 2 . Öğrenen Bireylerin Yaşları.....	22
Tablo 3 . Öğreticilerin ve Öğrenen Bireylerin Öğrenim Durumları	22
Tablo 4. Öğreticilerin Ders yaptıkları Öğrenci Sayıları.....	26
Tablo 5. Öğretilen Müzik Türleri ve Formları	27
Tablo 6. Öğretme- Öğrenme Sürecinde Kullanılan Materyaller	28
Tablo 7. Öğretme Sürecinde Öğreticilerin Yaşadığı Güçlükler.....	31
Tablo 8 .Öğrenen Bireylerin Karşılaştıkları Güçlükleri Aşma Yöntemleri	32

ŞEKİLLER(RESİMLER) LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil. 1. Evde Gerçekleştirilen Müzik Öğretiminden Bir Sahne	54
Şekil. 2. Düğünde Müziksel İcrada Bulunan Öğrenci 1	54
Şekil. 3. Düğünde Müziksel İcrada Bulunan Öğrenci 2	55
Şekil. 4. Düğünde Müziksel İcrada Bulunan Öğrenci 3	55
Şekil. 5. Öğretim Sürecinde Kullanılan Minyatür Davul 1	56

BÖLÜM 1

1. Giriş

Kültür: Bir toplumun zaman içerisinde ürettiği ve nesilden nesile aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliklerinin tümüne ‘kültür’ denir.

Kültür, bir toplumun kimliğini oluşturur, onu diğer toplumlardan farklı kılar. Kültür, toplumun yaşayış ve düşünüş tarzıdır.

Türk Dil Kurumu kültürün tanımını, “tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün özdeksel ve tinsel değerler ile bunları yaratmada, sonraki kuşaklara iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların tümü” (Türk Dil Kurumu Yayınları-505/1, 1983:775) şeklinde yapmıştır.

Uçan (2005) ise kültürün tanımını şu şekilde yapmıştır: “ Yaşamının hemen başlangıcında daha çok içgüdüleriyle davranan insan zamanla, çok geçmeden kendi yaşam etkinliğinin farkına ve bilincine varır, bu bilinçle davranarak kendisiyle ve (dış) çevresiyle etkileşim içinde gelişerek, ‘kültür’ denilen ‘kendine özgü yaşam biçimi’ni oluşturur(Uçan, 2005:37)

Kültür, karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, çok çeşitli kültür tanımlamaları vardır. Örneğin; betimleyici kültürel tanımlama, kültürün birey tarafından edinilen bilgi, inanç, sanat, ahlak, gelenek ve alışkanlıklar yönüne değinirken; tarihsel tanımlama, kültürü zaman içerisinde aktarılan bir edinim/miras olarak görmektedir(Smith, 2005:15).

Fransızca ‘culture’ kökünden gelen kültürün; toplumsallığı ve ayırt ediciliği öne çıkarılarak, topluma ait olan ve onu başka toplumlardan ayıran maddi-manevi oluşumların tümü şeklinde de tanımlanması mümkündür (Tural, 1992:84).

Yine kültür tanımlarından biri de : ‘bir toplumun yarattığı uygarlığın, kafa, sanat çalışmalarına dayanan sosyal, dinsel vb. türlü yönlerinin tümü’ şeklindedir (Demiray,1994).

Marx (1967) ise kültürü: “kültür, doğanın yarattıklarına karşılık, insanoğlunun yarattığı hemen her şeydir” şeklinde tanımlamıştır.(Aktaran Güvenç,1999:100)

Tanımlamalara bakıldığında, kültürün, karmaşık içeriğiyle beraber birçok zenginliği ve çeşitliliği de içerisinde barındırdığı görülebilir. Toplumsal süreçte üretilen ve akışkan bir nitelikte canlılığını devam ettiren duyuş, düşünüş, davranışlar ve yapılar toplamı toplum kültürünü oluşturmaktadır (Altaş, 2003:15).

Kültürün, zaman içerisinde insanların ihtiyaçlarına ve değişen koşullara paralel değişim gösterdiğini ifade edebiliriz. Bu değişim sürecinin de kendi içerisinde farklı süreçleri barındırdığını Uçan: “Geniş anlamıyla insanın kültürel evrimi, başta ‘kültürlenme’, ‘kültürleme’, ‘kültürleşme’ olmak üzere belli kültürel süreçlerle gerçekleşir”(Uçan, 1997: 7) şeklinde ifade etmiştir.

Kültürün, durağan olmadığı ve zaman içerisinde değiştiği ile ilgili olarak Uçan(1997:7), bu değişimin ve gelişmenin

“(a) yaşantılar – deneyimler - sınavımlar geçirme – edinme - kazanma ve aktarma, (b) alet, araç-gereç yapma, kullanma ve geliştirme, (c) dil(ler) oluşturma-geliştirme ve kullanma, (ç) bütün bunları biriktirme ve sağladığı birikimi koruma ve aktarma yoluyla” gerçekleştiğini ifade etmiştir. Bu tanımdan da anlaşıldığı gibi kültürün kuşaktan kuşağa değişerek ve gelişerek aktarıldığını söylemek mümkündür. Ayrıca, kültürün toplumlara göre farklı içeriklere sahip olduğu bilgisine bağlı olarak her toplumda kültürel değişim hızının da birbirinden farklı olduğu söylenebilir.

Özata'nın 2007'de yayınlanan çalışmasında kültürlerin zaman içerisinde değişikliğe uğraması ile ilgili olarak Güvenç'in (1999) :

“Kültürler, yayılma, ödünç alma, öykünme, vb. yollarla komşularına da benzerler; ayrıca kültürel sistemi oluşturan bireylerin biyolojik ve psikolojik istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde uyum gösterirler. Koşullar değiştikçe geleneksel çözüm yollarının sağladığı doyum düzeyi de azalır ve değişir. Yeni ihtiyaçlar ortaya çıkar ve bunlar bilinç düzeyine yükselir. Bu ihtiyaçları karşılayacak, sorunları çözecek deneme ve düzeltmeler yapılır, yeni kurum ve kuruluşlara gidilir” ifadelerine yer verilmiştir(Güvenç'den aktaran: Özata, 2007:15).

Güvenç'e göre(1999), “ Eğitim antropolojisi açısından bakıldığında insanların toplum yaşamından edindikleri kültürel içerik,iç-içe geçmiş, birbiriyle binişiklik gösteren dört büyük süreçte” toplanmaktadır.(Güvenç,1999:286)

Kültür süreçleri arasında en önemlisi ve evrenseli sayılan kültürlenme, kişinin doğumundan ölümüne değin kendi toplumunun kültür içeriğini öğrenmesi, toplumca istenen, beklenen insan olması sürecidir(Güvenç, 1999:286). Kültürlenme sürecinin insanların yaşadıkları topluma ait bireyler haline gelmelerini sağlayan süreç olduğu söylenebilir.

Aynı ölçüde ya da ayrı toplumlarda, birbirinden az çok farklı görünen değişik kültürlerle yetişmiş, eğitilmiş birey ve grupların birbiriyle kültürel etkileşime girmesi, belli bir kültür alışverişi sonunda, karşılıklı olarak birbirinden etkilenip değişikliğe uğrayıp, çoğu zaman, üçüncü ve yepyeni bir kültür bileşiminin ortaya çıkmasına 'kültürleşme'deniyor(Güvenç, 1999:287). Bu bilgiye dayalı olarak, kültürün zaman içerisinde değişmesiyle beraber kültürlerin birbirini etkileyerek de değişikliğe uğratabileceklerini söylemek mümkündür.

Kültürleşme süreciyle ilgili olarak Güvenç: " kültürlenme ve kültürlenme süreçleriyle yetişmiş ya da yetişen birey , grup, ve toplulukların, birbirleriyle etkileşim süreci içinde yeni yeni kültür bileşimleri araması, kendi geleneksel kültürlerine özgün katkılarda bulunması, toplumda oluşan gizilgüçlerin günlük yaşama girmesi, yeni öz ve biçimlerin denenip sınanması,toplumların kendi kendilerini yenileme süreci" tanımlamasını yapmıştır.(Güvenç, 1999:289)

Güvenç, kültür değişmesi sürecini ise " kültürel süreçlerin genel bileşkesi, belli zaman aralıklarında yapılan durum saptaması ya da değerlendirmesi" olarak tanımlamıştır.(Güvenç, 1999:290)

Toplumların, kültürlerini kendilerinden sonraki kuşaklara, belleklerindeki birikimi ve dili kullanarak 'sözlü' olarak, bununla beraber yazının da insanlık tarihindeki yerini almasıyla hem sözlü hem yazılı olarak aktardıkları bilinmektedir.

Toplumların, bilgi birikimlerini, kültürlerini vb. sonraki kuşaklara aktarabilmek için yazıyı kullanmalarıyla beraber bu aktarım sürecinde sözlü kültüre ait uygulamalar da işlevselliğini korumaya devam etmiştir.

Özata'nın bildirdiğine göre, Parıltı (2006) sözlü kültürü, “yazı ve matbaa kavramlarının varlığını bilmeyen, bilse dahi kullanmayan ya da ona hatlarında yeteri kadar yer vermeyen, iletişimin yalnız konuşma dilinden ve tarihsel bellekten oluştuğu kültürlerdir” şeklinde tanımlamıştır.(Parıltı'dan aktaran: Özata, 2007:17).

Ersoy(2004), “Sözlü Kültür ve Sözlü Tarih İlişkisi Üzerine Bazı Görüşler” isimli makalesinde sözlü kültür ortamını:“Her topluluk, değişik unsurlardan teşekkül ettiğinden maddi, manevi bütün kültür ürünleri, ait olduğu topluluğun kimliğini temsil eder. Kültür sahasında her ne varsa, onların hepsinin yansımalarını sözlü kültür ortamında bulmak mümkündür” şeklinde tanımlamıştır.(Ersoy'dan aktaran: Özata, 2007:17) Buradan yola çıkarak, toplumların sözlü kültürlerinin içeriğinin, toplumun yaşantısına dair birçok veriyi içeriğinde barındırdığını ve bu içeriğin gelecek kuşaklara aktarılmasında da ağırlıklı olarak ‘sözlü’ aktarımın etkin olduğunu söylemek mümkündür.

Toplumların birikimlerini sözlü olarak aktarmalarıyla ilgili olarak Baldini(2000) şunları ifade etmektedir: ‘İnsanlar, binlerce yıl bilgisini salt sesi ile aktarmıştır. Kavramlar ve bilgi ağızdan ağıza dolaşarak yavaş adımlarla yürürcesine yayılmıştır. Sözlü kültürde, yani yazısı olmayan bir kültürel ortamda yaşayan insanın belgeleri yoktur, sadece belleği vardır’(Baldini'den aktaran: Batuş, 2000:9).

Müziğin, toplumların kültürleri içerisinde kültürün en önemli öğelerinden birisi olduğunu söylemek mümkündür. Uçan, müziğin bir kültür öğesi olduğunu , kültürün öbür öğeleriyle etkileştiğini ifade etmiştir(Uçan, 2005:27).

Müziğin, toplumların kültürlerinin bir öğesi olmakla beraber, kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasında bir araç olduğunu da söylemek mümkündür. Uçan, müziğin kültürel işlevlerini: ‘bireysel-toplumsal kültürü ve kültürel özellikleri oluşturmak, geliştirmek, çeşitlendirmek, zenginleştirmek, koruyarak taşımak ve kuşaktan kuşağa aktarmak’ şeklinde tanımlamıştır(Uçan, 2005:27).

Müzik, kültürün aktarılmasında bir araç olmasının dışında, kendisi de kültürün bir öğesi olarak, kuşaktan kuşağa, sözlü ve yazılı uygulamalarla aktarılmıştır.

Selanik, toplumların müzik kültürlerini gelecek kuşaklara aktarmalarıyla ilgili olarak şunları ifade eder:

“Pek çok ulus, şarkılarını kulaktan kulağa, Babadan oğla, Ustadan Çırağa aktararak sağlamıştır. Burada özümleme söz konusudur. Müzik yüzyılların ötesinden, zamanın ve yasayışın süzgecinden geçerek gelir”(Selanik, 1996:5). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere müzik kültürünün aktarımında sözlü uygulamaların önemli işlevi bulunmaktadır.

Müzik kültürünün aktarılmasında ‘Model Öğrenme’ ve ‘Taklit Yoluyla Öğrenme’. Müzik kültürünün geleneksel yöntemlerle sözlü olarak aktarılmasında, ‘model öğrenme’ ve ‘ taklit yoluyla öğrenme’ türlerinin etkin olarak varolduğunu söylemek mümkündür.

Ültanır(1995) model öğrenmeyle ilgili olarak şunları ifade etmektedir: ‘ Model öğrenme, ‘benzeterek öğrenme’, ‘gözlemleyerek öğrenme’ veya ‘taklit ederek öğrenme’ diye betimlenen sosyal öğrenmenin farklı bir biçimidir. Burada diğer insanlarda gözlenen davranış biçimlerinin üstlenilmesi söz konusudur. Öğrenici, gözlemci; gözlemlenen kişi modeldir(Ültanır, 1995:16).

Kültürün aktarımı içerisinde işlevsel olarak yer alan öğrenme türlerinden bir diğer öğrenme türü de “taklit yoluyla öğrenme”dir. Arı, Üre ve Yılmaz, taklit yoluyla öğrenme ilgili olarak şu tanımlamayı yapmışlardır: ‘İnsan yaşamında önemli yeri olan diğer bir bilişsel öğrenme türü de başka bir kişiyi taklit etme ya da onun davranışlarını örnek almaktır.(Modelden öğrenme).Başka birinin yaptıklarını görür, duyar ya da söylediklerini işitir ve söz konusu olguyu kopya etmeye çalışabiliriz’(Arı, Üre, Yılmaz, 1999:184). Bu bilgilere bağlı olarak, toplumların, müzik kültürlerini sözlü kültür aktarımı yoluyla kuşaktan kuşağa iletmeleri sürecinde, uygulamada farklı ayrıntıların da mevcut olmasıyla beraber, çoğunlukla ‘model alarak öğrenme’ ve ‘taklit yoluyla öğrenme’ türlerinden yararlandıkları söylenebilir.

Müzik kültürünün aktarılmasında sözlü olarak sürdürülen uygulamalarda da, öğrenen bireylerin öğreticileri model aldıklarını ve onlarda gözlemledikleri davranışları taklit ederek öğrenmeye çalıştıklarını söylemek mümkündür.

Rutledge(1981), Japon geleneğinde müziğin sözlü aktarımı konusunda yaptığı araştırmasında, çırakların ufak yaşlardan itibaren, “‘Heike’nin Öyküsü” isimli geleneksel eserde müzik içerisinde anlatı ve çalgı olarak isimlendirilen bölümleri, usta halk ozanlarıyla çalışarak ezberlediklerini, sayıca az bulunan bu usta ozanların şarkıları,

çok sıkı bir disiplinle çıraklarına sözlü olarak öğrettiklerini ve bu konuda oldukça başarılı olduklarını belirlemiştir (Rutledge'den aktaran: Ong, 2003:81).

Türk toplumunda müzik kültürünün aktarımı. Türk toplumunun kültüründe de müzik, kültürün ve toplumsal yaşamın önemli bir ögesi olarak yer almıştır. Uçan, Türk kültüründe müziğin önemli bir kültürel öge oluşunu şu şekilde ifade etmiştir: ‘ Hunlar döneminde müzik, Türk devlet ve toplum yaşamının, din ve devlet törenlerinin, şölen ve eğlencelerin, kısacası resmi, dini, askeri ve sivil yaşama ilişkin düzenleme ve etkinliklerin başta gelen öğelerinden biriydi’ (Uçan, 2000:22)

Türk toplumunda, kültürel yaşamın içerisinde müzik, İslamiyet öncesi dönemde Orta Asya ‘Şamanizm’ inancı ritüelleri içerisinde de belirgin olarak yer almıştır. ‘‘Tapınma ve büyü sırasında müziğe de başvuran din adamı büyücü ‘‘şaman’’ dışında, işi ya da mesleği ‘‘müzik yapmak’’ olan başka kimse yoktu’’(Uçan, 2000:18).

Türk kültüründe de müzik, gelecek kuşaklara sözel yollarla ve usta-çırak ilişkisiyle aktarılmıştır. Uçan, ‘müzik yapmada ve yaratmada, öğrenmede ve öğretmede kuşkusuz doğaçlamanın ve göreneğin yerinin büyük olduğunu, şaman olabilmek için gerekli ön belirtileri kararlılık ve direngenlikle gösteren genç şaman adayının, bilgili, deneyimli ve yaşlı,usta bir şamanın yanında yetiştirilip eğitildiğini’ bildirmektedir(Uçan, 2000:19).

Bu örnekten de anlaşılacağı gibi, Türk toplumunda Orta Asya döneminde dahi müzik kültürünün aktarımında usta-çırak geleneğinden yararlandığı söylenebilir. Özellikle Türk Halk Müziği’nin otantik özellikleriyle kuşaktan kuşağa aktarılmasında etkin bir süreç şeklinde tanımlanabilecek usta-çırak ilişkisinin ağırlıklı olarak işlevini sürdürdüğünü söylemek mümkündür. Türk müziği öğrenimi ve öğretiminde, eserleri dinleyerek söylemeye ve çalmaya çalışmanın, bizzat musiki ustalarından ders alarak onların yaptıklarını gözlemleyerek yapmaya çalışmanın büyük önemi vardır (Özata, 2007:7).

Türk müzik kültürü içerisinde, Türk Sanat Müziği eserlerinin öğretiminde de müzik eğitiminin ağırlıklı olarak ‘meşk’ yöntemi ile gerçekleştirildiği bilinmektedir. ‘Meşk’ yönteminin yazılı kaynaklardan yararlanılmadan sürdürülen, öğrenmenin ‘izleyip dinleyip-tekrar etme’ yöntemleriyle gerçekleştiği bir yöntem olduğunu

söylemek mümkündür. Behar , meşk yöntemini: ‘Meşk, nota yazısını tamamen dışlayan bir öğretim sistemi’ şeklinde tanımlamıştır(Behar, 1987:69).

Uçan, 2000’ de yayınlanan çalışmasında, ‘meşk’ yöntemi ile ilgili olarak şu bilgilere yer vermiştir: ‘ Besteleme ve seslendirme alanında çok yüksek düzeylere erişildi. Kuram ve kuramsal çözümlene geleneği canlılığını korudu, çok çeşitli kuram kitapları yazıldı, çeşitli müzik yazı sistemleri oluşturuldu, bunlarla günümüze kadar ulaşan yüzlerce yapıt yazılaştırıldı, ancak, “belleğe dayalı meşk yöntemi” etkinliğini sürdürdü’(Uçan, 2000:120). Bütün bu müziksel yazıların kullanılmamasının, yaygınlaşmamasının temel nedeni, geleneksel Türk Sanat müziğinin bestelenmesinde, seslendirilmesinde, öğretilmesinde öğrenilmesinde ve aktarılmasında belleğe dayalı meşk sisteminin esas alınmasıydı(Uçan, 2000:48)

Behar, meşk yöntemi ile ilgili olarak 1987’ de yayınlanan çalışmasında şu ifadeler yer vermiştir: ‘Konuya öğretim ve aktarım açısından bakalım. Müziğin tekniğini, makam ve usülleri, ya da herhangi bir sazı çalmasını öğrenmek, hep mevcut repertuarın hafızaya nakşedilmesi, küçük ve basitinden başlayarak giderek zorlaşan eserlerin meşk edilmesi biçiminde olurdu(Behar, 1987:33). Eserin usülüyle meşkedilip hafızaya nakşedilmesi, onun gelecek kuşaklara intikal ettirilmesi için esastı(Behar, 1987:47) Meşk süresinin uzunluğu ile öğrencinin geleneksel repertuarı hıfzedip gelecek kuşaklara intikal ettirebilecek düzeye gelmesi arasında özdeşlik görülürdü(Behar, 1987:34). Bu ifadeler dayalı olarak Türk müzik kültürü içerisinde, Klasik Türk Müziği kültürünün aktarımında da müzik öğretiminin ‘usta-çırak’ ilişkisiyle ve ‘sözel’ uygulamalardan yararlanılarak sürdürüldüğünü söylemek mümkündür.

Tanrıkorur’ da, Türk musikisinde, Batı müziğinden farklı olarak, müziğin nesilden nesile aktarımının ‘meşk’ yoluyla sağlandığını ifade etmiştir(Tanrıkorur, 2003:15). Türk Müzik Kültürü içerisinde dinleyerek öğrenme ve usta-çırak ilişkisiyle öğretme- öğrenme yöntemlerinden Klasik Türk Müziği’nde olduğu gibi Türk Halk Müziği kültürünün aktarımında da yararlanıldığı bilinmektedir.

Aydın(2007), TRT Yurttan Sesler korosunun kuruculuğu ve şefliğini yapmış olan Muzaffer Sarısözen’in, halk ezgilerinin mutlaka ustasından dinlenilerek öğrenilmesi gerektiğine inandığını ve Yurttan Sesler topluluğunu oluşturan elemanları, Ankara Devlet Konservatuarı’nda şefi bulunduğu arşiv bölümüne çağırarak, derlenen bantlardan ve taş plaklardan türkülerini dinleyerek öğrenmelerini sağladığını, özellikle

uzun havaların mutlaka dinlenilerek ve taklit yöntemiyle öğrenilmesini sağlamaya çalıştığını, belirtmiştir(Aydın'dan aktaran Özata, 2007, 25).

Türk Halk Müziği Kültürü içerisinde yer alan aşıklık geleneğinin de usta-çırak ilişkisiyle ve sözlü geleneklerle sürdürüldüğünü söylemek mümkündür. “Türk kültür tarihi içinde ozanlık geleneği en eski ve köklü anlatım kurumlarımızdan biridir. Bu kurum tarihi süreç içinde geçirdiği kültürel değişim sonucu ‘âşıklık geleneği’ biçiminde varlığını sürdürmüştür”(Özarslan, 2001:1).

Aşıklık geleneğinde usta-çırak ilişkisiyle ilgili olarak Kaya, 1998’ de yayınlanan çalışmasında şu bilgilere yer vermiştir:“ Aşıklığa başlamada etkili faktörlerden biri usta-çırak ilişkisidir. Usta aşık, saza ve söze kabiliyeti olan bir genci çırak edinir, yanında gezdirir, saz ve söz meclislerine sokar, günü gelince mahlasını verir. Çırak da zamanı gelince ustasının izniyle şiirlerini çalıp söylemeye başlar”(Kaya, 1998:30).

Popescu'nun 1998’ de yayınlanan çalışmasında “geleneksel Türk askeri müziği olan Mehter’in de sözlü aktarım geleneğiyle öğrenilmekte olduğu” bildirilmektedir (Popescu'dan aktaran Kalyoncu, 2007:5).

Bu bilgilere dayalı olarak, Türk Müzik kültüründe ve bu kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasında sözlü uygulamaların ağırlıklı olarak yer aldığı usta-çırak ilişkisiyle öğretimin ve izleyip taklit ederek gerçekleştirilen sosyal öğrenmenin etkin olarak yer aldığı ifade edilebilir.

Bilindiği gibi, Türkiye’de yazılı kültür kapsamında nitelendirilebilecek örgün müzik eğitimi; devlet okulları, özel müzik dershaneleri, amatör gençlik koroları, orkestraları vb. gibi yerlerde ağırlıklı olarak yazılı kaynaklardan yararlanılarak yapılmaktadır. Okullardaki eğitimin yanı sıra, halk arasında ağırlıklı olarak ‘sözlü’ uygulamalara dayalı usta-çırak ilişkisi kapsamında da müzik eğitim ve öğretiminin sürdürüldüğünü söylemek mümkündür. Kültürümüz içerisinde önemli bir yere sahip olan Türk Halk Müziğimizin de her yörede farklı biçimlerde ve otantik özellikleri korunmaya çalışılarak öğretilmekte ve icra edilmekte olduğu bilinmektedir. Bilindiği gibi yöresel müzikler her yörede özengen müzik gruplarında veya kişilerin birbirleriyle etkileşimde bulunmalarını sağlayan geleneksel toplantılarda öğrenilmekte ve öğretilmektedir. Yörelere göre, kullanılan müzik aletleri, icra edilen müzik formları, icra şekilleri farklılıklar gösterse de, Türk Halk Müziği’nin geleneksel olarak sürdürülen

kuşaktan kuşağa aktarım sürecinde, usta-çırak ilişkisinin tüm yörelerde gözlenebilir olduğunu söylemek mümkündür.

Türk toplumsal kültürü içerisinde ‘Abdallar’ ve müzik. Türk toplumsal yapısı ve kültürünün, içerisinde dinsel, sosyal, bölgesel veya ekonomik içerikli zengin alt kültür dinamiklerini barındırdığı bilinmektedir. Türk toplumunun bu zenginlik unsurları; tarihsel, dinsel ve sosyal çok sıkı bağlarla birbirleri içerisine geçmiş durumdadır (Gürsoy,2006:47). Ülkemizin toplumsal yapısı ve kültürü incelendiğinde, birçok alt kültürün, kültürel ve sosyal yaşamlarında kendilerine has farklılıklarıyla toplumsal yaşamın içerisinde varlıklarını sürdürdükleri gözlemlenebilir.

İç Anadolu Bölgesi’nde de Kırşehir İli ve çevresinde, hayatlarını çoğunlukla müzisyenlik yaparak sürdüren ve halk arasında ‘Abdallar’ adıyla anılan bir topluluk yaşamaktadır. ‘Abdal’ kelimesinin kök bilimsel yapısı, bir sosyal grubun tanımlamasını yapabilecek kadar açık değildir. Kelime, karşılıklı birbirinin yerine geçen anlamındaki ‘bedel’, ‘bedil’ kökünden gelmekle birlikte; anlam olarak, Abdal kavramını çok da karşılamamaktadır (Köprülü,1935:26).

Abdal, Arapça’da bedel, bedil karşılıklarının çoğulu olup; “Bir şeyin veya bir kimsenin yerini tutmak” karşılığı olarak kullanılır.Eski ve yaygın inanışça, dervişler, nefislerini ruhlarına “bedel” olarak verdiklerinden,”bedel” ile “abdallı” arasındaki ilişki de buradan kaynaklanmaktadır (Yılmaz,2008:5).

Bu bilgilere dayanarak “Abdal” isminin tasavvufi bir kaynağa bağlı olduğu düşünülebilirse de, ismin kökeniyle ilgili farklı tanımlamalar da yapılmıştır.

Kırşehir Abdallarının Türkmen boylarla Anadolu’ya geldikleri ve kendilerinin de Türkmen oldukları bilinmekle birlikte; Abdallar hakkında da yeterli bilgi edinilebilecek yazılı kaynaklar yok denecek kadar azdır (Gürsoy,2006:65).

Bir Türkmen devleti olan Safeviler döneminde, İran’ın çeşitli bölgelerinde yaşayan Türkmenlerin içinde, Şamlu oymakları arasında “Abdallı” adıyla anılan bir oymağın varlığı bilinmektedir(Yılmaz,2008:5).

Süleyman Uludağ(1988), çok daha önceleri Afganistan’da Eftalit veya Akhun diye bilinen Türklerin Abdal adını kullandıklarını belirtmektedir. Ayrıca Sümer(1972)’in bildirdiğine göre, Aral gölünün kıyısında yaşayan Oğuz boylarından birinin obasının adı ‘Abdal’ adını taşımaktadır.

Bu bilgilere dayalı olarak Abdalların, Horasan ve civarında yaşayan bir Türkmen kabilesine mensup olduklarını ve Moğol baskısı nedeniyle diğer boylarla beraber Anadolu'ya geldiklerini söylemek mümkündür.

Yılmaz'ın (2008) bildirdiğine göre, “Abdal oymakları arşiv belgelerinde ‘Türkmen Taifesi’ olarak gösterilmekte, Abdalların hem Türkmen aşiretleri, hem de Türkmen cemaatleri olarak Anadolu'nun birçok bölgesinde yerleştiklerine” dikkat çekilmektedir. Bu bağlamda, Abdallara ait müziksel kültürün ve müziksel öğretim sürecinin tanımlanması noktasında, Abdalların Çingenelerle tamamen farklı etnik kökenden geldiklerinin altını çizmekte yarar olduğu düşünülmektedir.

Yılmaz (2008), Abdalların, “Türkiye’de yaygın olarak Antalya, K.Maraş, G.Antep, Adana, Ş.Urfa, Konya, Sivas, Osmaniye, Amasya, Dinar, Osmancık, İskilip, Van, Merzifon, Mecitözü, Havza, Karaman, Kulu, Mut, Muş, Elmalı, Keskin, Kırşehir, Niğde, Çiçekdağı, Tarsus, Erzurum, Hatay, Eskişehir, Burdur, Tokat, Nevşehir, Tunceli, Manisa, Zonguldak gibi çok geniş bir coğrafi alanda yerleşik hayata sahip olmakla birlikte, özellikle metropollere de yönelik göçle birlikte, Türkiye’nin hemen her yerinde yaşadıklarını” bildirmiştir. Uzman görüşlerine dayalı olarak, Mersin İli Silifke ve Anamur ilçelerinde ve Ankara İli Şereflikoçhisar ve Bala ilçelerinde de düğün törenlerinde müzik icrasının Abdal aşiretine mensup kişiler tarafından yapıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Abdallar, hayatlarını daha çok müzisyenlik yaparak ve günübirlik işlerde, işçilik türü meslek gruplarında çalışarak sürdürmektedirler. Sosyal değişim sürecinde ortaya çıkan müzisyenlik geleneğinin kırılma eğilimine rağmen, bugün hala Kırşehir ve Kaman’da yaşayan Abdallar arasında da en yaygın meslek ‘çalıcılık’ olarak belirmektedir(Gürsoy,2006:71).

Kırşehir Abdalları daha yakın zamana kadar gezginci olmaları nedeniyle Anadolu çiftçisiyle içli dışlı olmalarına rağmen tarımla hiç uğraşmamışlar, tek gelir kaynakları düğünlerde icra ettikleri türkü sanatı olmuştur (Yılmaz,2008:7).

Neredeyse tüm Anadolu’da söylenegelen, “Abdal düğünden, çocuk oyundan usanmaz.” sözü, Abdalların tüm yaşamlarının düğünlere endekslendiğini anlatması bakımından hayli önem taşımaktadır (Yılmaz,2008:7).

Bu bilgilere dayalı olarak, Abdalların geleneksel yaşamlarının içerisinde müzisyenlik mesleğinin ağırlıklı olarak var olduğu ifade edilebilir. Abdalların, meslek

olarak müzisyenliği tercih ediyor olmalarıyla beraber Abdallar arasında müzisyenliğin kuşaktan kuşağa devam eden bir gelenek olarak da sürdürüldüğünü söylemek mümkündür. Abdalların müzisyenlik mesleğini tercih etmelerinde genetik etkinin yanısıra çevre faktörünün de önemli ölçüde etkili olduğu düşünülmektedir. Çöloğlu, 1999’ da yayınlanan çalışmasında, çevrenin yeteneklerin ortaya çıkması ve gelişmesi üzerindeki etkisini şu şekilde ifade etmektedir: “Kişi doğuştan yetenekli olsa bile bunu ortaya çıkaracak ve gelişmesini sağlayacak olan içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve kültürel çevredir. Hiçbir kimse, hiçbir konuda yetenezsiz değildir. Fakat bunu ortaya çıkaracak bir çevre içinde bulunmadığı takdirde birçok kişi belki de keşfedilmeden yok olup gitmiştir(Çöloğlu, 1999:97).

Geleneksel Türk Halk Müziğimizin kuşaktan kuşağa aktarılması ve özellikle ‘Bozlak’ formunun yaşatılması açısından da, Abdalların önemli bir misyonu üstlenmiş olduklarını söylemek mümkündür.

Günay (1986), Abdallarla ilgili olarak “ Orta Asya’ da teşekkül edip gelişen, Kafkaslar ve Anadolu üzerinden geniş bir coğrafyaya yayılan milli Türk şiirinin, dolayısıyla aşıklık geleneğinin müşterekliğini sağlayan belirli unsurlar vardır” ifadesini kullanmıştır. Burada geçen “unsurlar” ifadesinin, Abdalları da kapsadığı düşünülmektedir.

Kültür Bakanlığı, Milli Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığı, İl Kültür Müdürlükleri’ne 22/11/1994 tarih ve 4195 sayılı yazıyla ‘Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarını Tespit ve Kayıt Formu’ nu göndererek, mahalli sanatçıların tespit ve kayıt edilmesi amaçlayan bir çalışma başlatmış ve tespit süreci sonrasında Abdal kültürünün ve bu kültürün bünyesinde barındırdığı müziksel içeriğin korunması ve devamlılığının sağlanması amacıyla 24 Nisan 2001 tarihinde ‘Kültür Bakanlığı Kırşehir Abdallar Müzik Topluluğu’ adı altında bir topluluk kurulmuştur. Bu çalışmanın, Abdalların müzik kültürünün korunması ve yaşatılması açısından, önemli olduğu söylenebilir.

Kaman Abdalları. Türkiye’nin İç Anadolu bölgesinde yer alan Kırşehir İli’nin batısında Ankara ve Kırıkkale, güneyinde Aksaray ve Nevşehir, kuzeybatısında Yozgat İlleri yer alır. Ankara, Yozgat, Kırıkkale, Nevşehir ve Aksaray tarafından çevrelenmiş olan Kırşehir, sert bozkır iklim kuşağı içerisinde yer almaktadır(Gürsoy, 2006:35).

Kırşehir İli'ne bağlı Kaman İlçesi,10 kasaba, 41 köy, 45 muhtarlıktan oluşmaktadır. Kırşehir'e 54 km. uzaklıkta olan ilçenin kuzeyinde Keskin (Kırıkkale'nin İlçesi), batı ve güney bölümlerinde Şereflikoçhisar (Ankara'nın İlçesi), doğusunda Akpınar, güneydoğusunda Kırşehir merkez ilçesi bulunur (Altın, 2000:59).

Türkiye İstatistik Kurumu'ndan elde edilen verilere göre (Tuik,2000), Kaman'ın toplam nüfusu 60.919, ilçe merkezi nüfusu ise 27.962' dir. Abdalların ikamet ettikleri Kaman Sarıuşağı Mahallesi Muhtarlığı'ndan alınan bilgilere göre 45 hane ve yaklaşık 150 kişilik bir nüfusa sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Kırşehir İli Kaman İlçesi'nde Abdallar, Ustalar Mahallesi olarak bilinen, kısmen ilçe merkezinin dışı konumunda bir bölgede yerleşik durumdadırlar (Gürsoy, 2006,77). İlçe merkezinde ve merkeze bağlı köylerde yapılan düğünlerde sıklıkla müzisyen olarak Abdallar tercih edilmektedir. Yöre müziğiyle (İç Anadolu) ilgili hazırlanmış birçok müzik albümünde de özellikle Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde ikamet eden Abdalların isimlerinin yer alması ve çok genç sayılabilecek yaşlardan itibaren ciddi müzikal icralarda bulunuyor olmaları araştırmacının, Kaman İlçesi'nde sözlü aktarım geleneğiyle sürdürülen müzik eğitiminin araştırılmasına yönelik, ilgi ve heyecan duymasını sağlamıştır.

Bu tez çalışmasında Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında sözlü kültür kapsamında sürdürülen müzik öğrenme – öğretme sürecinin genel özelliklerinin tespit edilerek ortaya konulması amaçlanmıştır.

1.1.Problem Cümlesi

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallarda, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi ve öğrenimi süreci hangi özellikleri taşımaktadır ?

1.2. Alt Problemler

1) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecine katılan öğretici ve öğrenenlerin yaş, cinsiyet ve eğitim durumları nelerdir?

2) Müzik eğitimi verilecek bireyler, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimine hangi yaşta başlatılmaktadırlar ?

3) Geleneksel olarak müzik öğretimini gerçekleştiren kişilerin, yaş ve eğitim durumlarının müzik öğretiminde oluşturduğu avantaj ve dezavantajlarla ilgili görüşleri nelerdir ?

4) Geleneksel olarak müzik öğretimini gerçekleştiren kişilerin mesleki nitelikleri nelerdir?

5) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi hangi mekanlarda gerçekleştirilmektedir?

6) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecinde çalışmalar hangi sıklıkta yapılmaktadır?

7) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecine, öğretici ve öğrenenler hangi amaçlarla katılmaktadırlar ?

8) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi süreci kapsamında hangi müzik türlerinin öğretimi yapılmaktadır ?

9) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecinde hangi çalgıların öğretimi gerçekleştirilmektedir?

10) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecinde çalışmalar hangi aşamalardan oluşmaktadır?

11) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecinde öğretimi gerçekleştirmek için kullanılan yöntemler nelerdir?

12) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecinde öğrenen bireylerle öğreticiler arasındaki iletişim nasıldır?

13) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecinde öğreticiler ve öğrenenler, çalışmalar sırasında hangi güçlüklerle karşılaşmaktadırlar ?

1.3.Amaç

Bu araştırmada, Kırşehir İli Kaman İlçesi'nde yaşayan Abdallarda, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinde, müzik öğretici ve öğrenen kişilerin yaş, cinsiyet ve eğitim durumlarının, mesleki niteliklerinin, çalışmalar için hangi mekanların kullanıldığının, çalışma sıklığının, süreçle ilgili amaçların neler olduğunun, hangi müzik türlerinin çalışıldığının, çalışmalarda kullanılan materyallerin, çalışmaların hangi aşamalardan oluştuğunun, kullanılan öğretim yöntemlerinin, öğreticilerle öğrenen bireyler arasındaki iletişim biçimlerinin, öğrenen bireyler ve öğreticiler açısından karşılaşılan güçlüklerin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

1.4.Araştırmanın Önemi

Ülkemizde geleneksel müziğimizin sözlü gelenekle ve usta-çırak ilişkisiyle aktarımının oldukça yaygın olduğu bilinmektedir. Buna rağmen, özellikle bu geleneksel öğretim yöntemleri hakkında yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğunu söylemek mümkündür. Bu araştırma, Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecinin özelliklerinin tespiti ve ortaya konması amacıyla bilimsel bir bakış açısıyla yaklaşan öncü çalışmalardan biri olması bakımından ve bu kültürel uygulamanın kayıt altına alınabilmesi açısından önem taşımaktadır.

1.5.Varsayımlar

1) Görüşmeye katılan kişilerin, görüşme sorularına içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

2) Örnekleme dahil olan öğreticilerin ve öğrenenlerin, gözlemler sırasında doğal öğretme-öğrenme davranışlarını sergiledikleri varsayılmıştır.

3) Gözlem amacıyla araştırmacının çalışmalara katılmasının, çalışmalardaki performansı olumsuz etkilemediği varsayılmıştır.

1.6.Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1) Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme – öğrenme süreciyle,

2) Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallarda, geleneksel olarak müzik öğretimini-öğrenimini sürdüren öğreticilerle ve öğrenenlerle,

3) 2009 yılında yapılan öğretim ile sınırlıdır.

1.7.Tanımlar

Alt Kültür : Sosyal yapı ve kültür ile tamamen bir ayrışma olmamakla birlikte alt kültür,doku zenginlik ve derinliği olarak fark edilebilir bir içeriğe sahiptir.Alt kültür,çeşitli alt etki dinamiklerinin öne çıktığı bir derecelendirme farkı olarak da ele alınabilir(Bozkurt,1997,105).

Araçsal İletişim : Kişiler arası iletişimde mesaj iletmek için başvurduğumuz yollardan birisi de,birtakım araçlar kullanmaktır(Dökmen,2006,32).Rozetler ya da takılar takarak,kokular sürerek,belirli kıyafetlere bürünerek,çevremize çeşitli mesajlar

iletebiliriz(Duncan'dan (1969) aktaran: Dökmen,2006,32)

Bozlak : “ Bozlak, Orta Anadolu, Doğu Anadolu'nun batısı ile Batı Anadolu'nun doğu kesimi ve Çukurova'nın bulunduğu geniş bir alanda yaygın olarak okunan” bir uzun hava türüdür. (Özbek, 1998,31)

Bozlak kelimesi : “Ağlamak, sızlamak anlamlarına gelen bozlamak sözcüğünden türetilmiştir” (Özkırmı, 1984, 244).

Türk Ansiklopedisi'nde bozlakla ilgili olarak, “havasının hazin karakteriyle çok defa acıklı maceraları anlatan güftelere bağlandığı için böyle adlandırılmış olmalıdır” denilmektedir (1983,10).

Dil Ötesi İletişim : Sesin niteliğiyle ilgilidir;ses tonu,sesin hızı, şiddeti,hangi kelimelerin vurgulandığı,duraklamalar ve benzeri özellikler,dil ötesi iletişim sayılır(Dökmen,2006,27).

Formal Eğitim (Örgün Eğitim) : Belirli yaş gruplarına okulda düzenli ve amaçlı olarak yapılan eğitim (Fidan ve Erden,1985).

Güdü : Organizmayı harekete geçiren durumdur. Organizmanın öğrenmeye güdülenmiş olması onun öğrenmesini kolaylaştırır.(Bacanlı,1999,108)

Kırık Hava: Ritmik karakterleri ve ölçüleri belirgin olan ezgilerdir. Düzenli bir ritim özelliği göstermekle birlikte geleneksel söyleyiş kalıplarına bağlı olarak icra edilen bir formdur. Kırık havaların birçoğu aynı zamanda oyun havasıdır. Kırık hava terimi de uzun hava gibi yaygın kullanılmamaktadır. Bu terim yerine formu belirleyen bazı tür adları kullanılır. Karşılama, Halay, Bar, Horon, Bengi, Zeybek, Semah, Teke Zortlatması bu türlerin bazılarıdır (Alim, 2009).

Kültürleme : “Kültür süreçleri arasında en önemlisi ve evrenseli sayılan kültürleme, kişinin doğumundan ölümüne değin kendi toplumunun kültür içeriğini öğrenmesi, toplumca istenen, beklenen insan olması sürecidir”(Güvenç,1999,286)

Neuma : Yunanca işaret,hareket anlamına gelen,6. yy. da kullanılan notalama çeşitidir(Selanik,1996,6).

Non-Formal Eğitim (Yaygın Eğitim) : Örgün eğitim olanaklarından hiç yararlanmamış durumda olanlara, gittikleri okullardan erken ayrılanlara ya da örgün eğitim kurumlarında okumakta olanlara ve meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğitim (Demirel, 2001:96).

1.8.İlgili Araştırmalar

Sözlü gelenek kapsamında sürdürülen müzik öğretme- öğrenme süreçleriyle ilgili olarak aşağıdaki araştırmalara ulaşılmıştır.

Behar (2003) tarafından yapılan araştırmada, Geleneksel Osmanlı/Türk Müziği geleneği kapsamında gerçekleştirilen öğretim uygulamaları üzerinde çalışılmıştır. Behar “ Osmanlı/Türk Musikisi’nde meşk yapılarak, hem ses veya saz öğrenimi hem de öğrencilerin bir eser dağarcığı edinmelerinin sağlandığını ifade etmiştir.(2003:13)

Behar’ın bildirdiğine göre, “hüsnühatta olduğu gibi musiki’ de meşk, esas itibarıyla taklit ve tekrar üzerine kuruludur.Hoca tarafından talebeye kısım kısım ve bütünüyle defalarca tekrar ettirilen musiki eseri de usulüyle birlikte hafızada yer ederdi” (Behar,2003:14).

Behar’ın araştırmasında yer alan ifadelerle dayanarak, sözlü gelenek kapsamında müziksel öğretimin usta-çırak ilişkisi içerisinde , izleme –dinleme ve tekrar etme yoluyla gerçekleştirildiği söylenebilir.

Yıldız’ın (1992) “Türk Halk Oyunları Öğretim Yöntemleri ve Program Geliştirme” başlıklı araştırmasında da, Türk Halk Oyunları’nın öğretiminde yeni bir model uygulamanın mümkün olup olmadığı konusu tartışmaya açılmıştır.Türk Halk Oyunları’nın öğretimi sürecinde, doğal ortamda öğrenme, geleneksel yöntemle öğrenme ve sistematik yöntemlerle öğrenme gibi farklı öğrenmelerin yer aldığı ifade edilmiştir.Yıldız, öğreticinin yöreden ve ilk olması sayesinde, halk oyunlarında bozulma ve farklılaşma olmadan, özünden uzaklaşma gibi olumsuz etkilerden uzakta öğretimi gerçekleştirebiliyor olması açısından,bu öğrenme yaklaşımları içerisinde geleneksel yöntemle öğrenmenin tercih edildiğini ifade etmiştir.Bu araştırma sonuçlarına dayalı olarak da, geleneksel yöntemle öğrenmenin orijinal olanı koruyarak kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlamak anlamında işlevsel olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Özata’nın (2007) gerçekleştirdiği saha araştırması ise “Sözlü/Oral Gelenek Bağlamında Müzik Öğretme-Öğrenme Süreci: Bolu İli Örneği” başlığını taşımaktadır. Özata’nın araştırmasında “ Bolu il merkezinde oral gelenekle yapılan müzik öğretiminde yazılı kaynakların kullanılmadığı, öğrenim amacının meslek edinmek olduğu, mekan olarak çoğunlukla evin seçildiği, dersler için periyodik bir düzenleme olmadığı ve derslerin boş zamanlarda yapıldığı, öğretilen müzik türünün Türk Halk

Müziği olduğu, derslerde vürmalı,yaylı,mızraplı ve üflemeli çalgıların materyal olarak kullanıldığı, derslerde içerik kazandırma, dönüt alma, düzeltme, pekiştirme,amaçları açıklama,özetleme ve güdüleme gibi aşamaların saptandığı, öğretim esnasında iletişimin genellikle sözlü ifade ve beden dili kullanılarak sağlandığı” bulgularına yer verilmiştir.

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında sözlü gelenek kapsamında sürdürülen müzik öğretimi süreciyle ilgili elde edilen verilerin analizi sonrasında ulaşılan bulgularla, Özata'nın araştırması sonucunda elde ettiği bulguların müziksel öğretimin amacı, çalışma mekanı, öğretilen müzik türü, öğretim esnasında kurulan iletişim biçimleri açısından benzer içeriğe sahip olduğu söylenebilir. İki araştırma arasında, öğretim sürecinde kullanılan iletişim biçimleri ve karşılaşılan güçlüklerin çözümüyle ilgili ulaşılan bulguların farklı olduğunu söylemek mümkündür. Bu farklılığın, her iki araştırmanın örnekleme dahil olan öğreticilerin eğitim seviyelerinin farklı olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

BÖLÜM 2

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme ile verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi konuları üzerinde durulmuştur.

2.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma, evren ve örnekleme açısından ‘saha araştırmaları’ kapsamına girmektedir.

Bu araştırma geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecinin özelliklerini belirlemeye yönelik bir çalışma olduğu için araştırmanın deseni nitel araştırma desenlerinden ‘durum çalışması’ olarak belirlenmiştir. “Nitel durum çalışmasının temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır” (Yıldırım ve Simşek, 2005:77).

2.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecine katılan kişiler oluşturmaktadır.

Bu evrenden örneklem seçilirken çalışmaya başlangıç aşamasında “amaçlı-kasti örnekleme” yöntemi ve devamında “kartopu örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. “Amaçlı-kasti örnekleme yönteminde, örnekleme dâhil edilecek birimleri, araştırmacı önceki bilgi, deneyim ve gözlemlerinden hareketle araştırmanın amacına uygun olarak kendi yargısıyla belirler” (Ural ve Kılıç, 2005:39).

Kartopu örnekleme yöntemini, Ural ve Kılıç (2005),evreni temsil edecek örneklemin belirlenmesinin zor olduğu durumlarda, araştırmacının, araştırmada kullanacağı verilere belirli aşamaları takip ederek ulaştığı ve örneklemini adım adım oluşturduğu yöntem olarak tanımlamışlardır (Ural ve Kılıç,2005:40).

Araştırmanın başlangıç aşamasında “amaçlı-kasti örnekleme yöntemi” kullanılarak yörede müzisyenlik yaparak yaşamlarını sürdüren kişilerin yaşça en büyüğü olan Süleyman ALTAŞ isimli müzisyen, araştırmacıyı örnekleme oluşturacak diğer kişilere ulaştırması için rehber kişi olarak belirlenmiştir. Kendisinin yönlendirmesiyle,

sözlü gelenekle müzik öğretimi yapan 3 kişiye ulaşılmıştır. “Kartopu veya zincir örnekleme” yöntemi kullanılarak, 2009 yılı Nisan ayından itibaren 6 aylık bir sürede adım adım 18 kişilik öğretici ve 22 kişilik öğrenci (öğreticilerden beş tanesi iki öğrenci ile, öğrencilerden bir tanesi de iki öğretici ile çalışmaktadır) grubuna ulaşılmıştır.

Örnekleme oluşturan kişilerin tamamı Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde ikamet etmektedirler.

2.3.Verilerin Toplanması

Bu araştırmada verileri toplamak için ‘görüşme’ ve ‘gözlem’ yöntemleri kullanılmıştır. Geleneksel olarak sürdürülen müzik eğitimi sürecine katılan kişilerle, bu sürecin özelliklerini tanımlayabilmek amacıyla görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılan kişilerin yöneltilen sorulara rahat ve içten yanıtlar verebilmelerini sağlamak amacıyla sorular ‘naratif yaklaşım’ ile ve kişilerin anlayabileceği bir dil kullanılarak sorulmaya çalışılmıştır. Mayring’e göre “naratif yaklaşım, katılımcı kişilerin bağımsız olarak saptama yapma, genelleme, ilişkilendirme, kişisel deneyimlerini değerlendirme yeterliliklerini ve standartlaştırılmış ölçeklerde tespiti zor olabilen subjektif anlamları ortaya koyduğundan önem taşımaktadır” (Mayring’den (1999) aktaran: Kalyoncu ve Sazak, 2006:2). Gerçekleştirilen görüşmelerde, örnekleme oluşturan bireylere, çalışma mekanı, öğretici ve öğrenenlerin yaş ve eğitim durumları, meslek, öğrenme öğretme sıklığı, amaçlar, iletişim, öğretim ve öğrenim güçlükleri ile ilgili verileri toplamak amaçlı toplam 24 soru yöneltilmiştir. (bkz. Ek-1).

Geleneksel olarak müzik öğretimini sürdüren kişilerin, öğrenim sürecine katılan bireylere bilgi ve birikimlerini aktardıkları çalışmalarını gözlemleyebilmek için çalışma mekanı, cinsiyet, müzik türleri, kullanılan materyaller, aşamalar, kullanılan öğretim teknikleri, öğretici-öğrenen iletişimi ve müzik eğitimi sürecinde yaşanan güçlüklerle ilgili boyutlandırılmış bir gözlem formu hazırlanmıştır(bkz. Ek-2). Görüşme ve gözlem formları, Özata’nın (2007) “*Sözlü/Oral Gelenek Bağlamında Müzik Öğretme- Öğrenme Süreci: Bolu İli Örneği*” başlıklı çalışmasında yer alan görüşme ve gözlem formları model alınarak boyutlandırılmıştır. Özata’nın(2007) çalışmasını uyguladığı alanda ulaşabildiği verilerden farklı olarak, bu araştırmanın yapıldığı sahada görüşme ve gözlem formlarının tüm boyutlarında beklenen yanıtlar alınmadığından, formların boyutları ile ilgili ayrıntılar üzerinde değişiklikler yapılmıştır. “Görüşme soruları ve konuları, görüşmelerde açılan konuların ve elde edilen yeni ipuçlarının ışığında

değiştirilir. Burada görüşmeci ‘akıntıyla birlikte hareket etmelidir’”(Patton’dan aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2008:121). Gözlem formlarında da elde edilebilen verilere bağlı olarak gerekli değişikliğin yapılabileceğini Şimşek ve Yıldırım şu şekilde ifade etmişlerdir: “(...)Böyle bir listeyi önceden hazırlamanın temel amacı, gözlemi yapan kişiyi bu değişkenlere karşı duyarlı hale getirmektir. Bu listenin, gözlem sürecinde ve veri analiz sürecinde genişletilmesi ve değiştirilmesi mümkündür(Yıldırım ve Şimşek, 2008:177).Verilerin birden fazla yöntemle elde edilmesinin, verilerin analizi ve yorumlanması sonrasında elde edilen sonuçların geçerliliğini ve tutarlılığını destekleyeceği ve kontrolüne imkan sağlayacağı göz önünde bulundurularak gözlem ve görüşme formu şeklinde iki ayrı form boyutlandırılmıştır.

Konuyla ilgili alanyazın taraması yapılmış, yayınlar ve araştırmalar incelenerek gerekli verilere ulaşılmıştır.

2.4.Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde elde edilen verilerin ‘içerik analizi’ ve ‘betimsel analizi’ yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2005:227) göre “içerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır”. Betimsel analiz ile ilgili olarak da Yıldırım ve Şimşek(2005) “elde edilen verilerin, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenerek yorumlandığını” ifade etmişlerdir.(Yıldırım ve Şimşek, 2005:224).

İlk olarak, araştırmacı tarafından, örnekleme dahil öğretici ve öğrenenlerle, bireysel görüşmeler yapılmıştır. Yöneltilen sorulara verilen cevaplar, ‘içerik analizi’ yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bununla birlikte sahada yapılan gözlemlerde daha önceden belirli kavramlara göre boyutlandırılmış formlara işlenen veriler, betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleriyle çözümlenmiş ve geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi-öğrenimi sürecinin, öğretici, öğrenen, mekan, çalışma sıklığı, öğretme – öğrenme amaçları, öğretilen müzik türleri, öğretimi gerçekleştirilen çalgılar, öğretim sürecinin aşamaları, öğretme – öğrenme yöntemleri, öğretici- öğrenen iletişimi ve karşılaşılan problemler ve problemlere yönelik çözüm yöntemleri açısından gösterdiği özellikler betimlenmeye çalışılmıştır. Bazı bulguların nicel olarak sıklıkları da verilmektedir.

BÖLÜM 3

3.Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında sözlü gelenekle sürdürülen müzik öğretme- öğrenme süreciyle ilgili toplanan verilerin, araştırma problemi çerçevesinde çözümlenmesiyle oluşturulan bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme sorularının birinci bölümünde yer alan sorularla, geleneksel olarak sürdürülen müziksel öğretim-öğrenim sürecine dahil kişilerin yaş, cinsiyet ve eğitim durumlarının saptanması amaçlanmıştır. Örneklemi oluşturan kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Ulaşılan 18 öğreticinin ve 22 öğrenenin tamamı erkeklerden oluşmaktadır. Sözlü kültür kapsamında yapılan müzik eğitiminde tamamıyla erkeklerin rol aldığını söylemek mümkündür.

Örneklemi oluşturan öğretmenlerin yaş dağılımlarının 30-77 yaş aralığında olduğu saptanmıştır.

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi,(bkz. Tablo.1) öğretmenlerin çoğunluğunun 30-39 yaş aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 1 . Öğreticilerin Yaşları

Yaş Aralığı	f
30-39	8
40-49	3
50-59	6
60-69	0
70-79	1
Toplam	18

Öğrenenlerin yaşlarının ise,5-21 yaş aralığında dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Öğrenenlerin çoğunluğunun 11-16 yaş aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.(bkz. Tablo.2)

Tablo 2. Öğrenen Bireylerin Yaşları

Yaş Aralığı	f
5-10	6
11-16	9
17-22	7
Toplam	22

Örnekleme dahil kişileri, eğitim düzeyi açısından incelediğimizde, öğretmenlerin neredeyse tamamının ilkokul mezunu oldukları ve sadece bir öğretmenin ilkokulu bitirmeden ayrılmış durumda olduğu saptanmıştır.(bkz. Tablo.3)

Tablo 3 . Öğreticilerin ve Öğrenen Bireylerin Öğrenim Durumları

	Öğrenim Durumu	f
Öğreticiler	İlkokulu Yarım Bırakmış	1
	İlkokul Mezunu	17
	Toplam	18
Öğrenenler	Okula Başlamamış	1
	İ.Ö. Öğrencisi	13
	İ.Ö. Mezunu	6
	Lise Öğrencisi	2
	Toplam	22

Öğrenenlerin altısının ilköğretim okulu mezunu olduğu, ikisinin Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencisi olduğu, geriye kalanların ise tamamının ilköğretim düzeyinde öğrenimlerini sürdürmekte oldukları ve bir öğrencinin de yaşı küçük olduğu için henüz okula başlamamış olduğu saptanmıştır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme formuna ait ilk bölümde öğretmenlere, müzik eğitimi verecekleri bireyleri, eğitime hangi yaşta başlattıkları sorulmuştur.

Öğreticilerden vurmali çalgıları çalan ve öğretenler, müzik eğitimine çocuk 3/4 yaşlarındayken başladıklarını ifade etmişlerdir. Bağlama ve keman çalanlar yine öncesinde öğrenciye ritim eğitimi verilmekle beraber, 5/6 yaşından itibaren bağlama ve keman eğitiminin başladığını ifade etmişlerdir. Üflemeli çalgı(zurna) çalan ve öğreten kişiler ise, benzer şekilde vurmali çalgı(davul) eğitiminin sonrasında 12/13 yaşlarında öğrenciye üflemeli çalgıların eğitimini vermeye başladıklarını belirtmişlerdir.

Gerçekleştirilen gözlemlerde de, örneklem dahilindeki öğrenen bireylerin yaşlarının , öğretmenlerin ifade ettikleri yaş sınırları dahilinde olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme formunun birinci bölümünün dördüncü sorusunda, geleneksel olarak müzik öğretimi yapan kişilerin yaş ve eğitim durumlarının oluşturduğu avantaj ve dezavantajların belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğreticilerle yapılan görüşmelerde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Öğreticilerin çoğunluğu, yaşlarının öğretim açısından, deneyimlerin artmasına paralel düşünüldüğünde avantaj olduğunu; yaşlılık ve yaşam koşullarının yetersizliğinin de etkisiyle ilerleyen yaşlarda sağlık problemleri yaşamalarıyla paralel düşünüldüğünde ise dezavantaj olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrenim durumunun eğitim sürecindeki avantaj ve dezavantajlarıyla ilgili olarak, öğretmenlerin çoğunluğu öğrenim durumunun kendileri için herhangi bir avantaj ya da dezavantaj oluşturmadığını ifade etmişlerdir. Keman öğreten bir öğretici, müzik eğitimiyle ilgili olarak, nota bilgisinin olmamasının kendisi için dezavantaj olduğunu, nota bilgisinin olması durumunda eğitim sürecinde hedeflerine aslında daha kısa sürede ulaşabileceğini ifade etmiştir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğreticilerin tamamının müzisyenlik mesleği dışında başka bir mesleklerinin olmadığı belirlenmiştir. Buna ek olarak, Kaman İlçe merkezinde ve bağlı köylerde gerçekleştirilen düğün törenlerinde müzisyenlik yaparak elde ettikleri gelirle yaşamlarını sürdürüyor olmalarının yanı sıra, düğünlerin olmadığı zamanlarda

geçimlerini sağlamak için tarlalarda ve meyve bahçelerinde de geçici süreyle çalışıyor oldukları tespit edilen başka bir bulgudur.

Ayrıca, bir öğreticinin, Kültür Bakanlığı bünyesinde çalışmalarını sürdüren ‘Kırşehir Abdallar Müzik Topluluğu’nda kadrolu sanatçılık görevini sürdürüyor olduğu tespit edilmiştir.

Müzik öğreticileriyle öğrencileri arasında çoğunlukla akrabalık bağının olduğu ve gerçekleştirdikleri müzik eğitiminin karşılığında herhangi bir gelir elde etmedikleri de saptanmıştır.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme formunun üçüncü bölümünde yer alan sorularla öğreticilerin müzik eğitimi için tercih ettikleri mekanlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmaların yapılacağı mekanı çoğunlukla öğreticilerin belirlediği ve çalışmaların farklı farklı mekanlarda sürdürüldüğü tespit edilmiştir. Kış mevsiminde çalışmalar için ayrılmış özel bir mekan bulunmadığı ve çalışmaların evlerde sürdürüldüğü, diğer mevsimlerde evin ‘avlu ‘ ve ‘bahçe’ gibi bölümlerinin de kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.(bkz. Şekil.1.)

Buna ek olarak, öğreticilerin, düğün törenlerinde mesleklerini icra ederlerken, öğrenen bireylerin izleme-dinleme yaparak öğrenimlerini pekiştirmeleri amacıyla, öğrenim sürecinin başlarından itibaren, öğrencilerin de düğün esnasında kendi beraberlerinde bulunmalarını sağladıkları da tespit edilmiştir.(bkz.Şekil.2-3-4) Öğreticiler, düğün törenlerinde, icra açısından yeterli seviyeye geldiğini düşündükleri bireylere de yer yer icra yapma fırsatı vermekte ve bunun yetiştirdikleri bireylerin topluluk önünde müzik yapmaya alışmaları açısından önemli ve gerekli bir uygulama olduğunu düşünmektedirler. Bu uygulama sırasında öğrencinin seviyesini tespit etmek amacıyla değerlendirme yapma fırsatı bulduklarını da ifade etmişlerdir.

Düğünlerde gerçekleştirilen gözlemlerde de, öğreticilerin ifadelerine paralel bulguların tespit edildiğini söylemek mümkündür.

Ataman(1992)’ın bildirdiğine göre, düğünlerin, yerel sanat hareketlerinin yaşatılması ve yaygınlaştırılması yanı sıra, eğitici ve yetiştirici bir tutum içerisinde bir halk müziği neslinin yetişmesinde de birinci derecede yardımcı ve rolü vardır(A taman’dan aktaran Kalyoncu, 2007:14). Bu bilgiye bağlı olarak, düğünlerin Abdallar

arasında sürdürülen geleneksel müzik öğretimi sürecinde hem çalışma mekanı hem de uygulama mekanı olarak kullanılmasının yararlı bir uygulama olduğunu söylemek mümkündür.

Öğreticilere, çalışma mekânıyla ilgili yaşadıkları zorlukların neler olduğu sorulduğunda, çalışmaların gerçekleştirildiği mekanın sağlanmasıyla ilgili ya da mekanın niteliğiyle ilgili herhangi bir problem yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme formunun dördüncü bölümünde yer alan sorularla öğretmenlerin müzik eğitimini hangi sıklıkta gerçekleştirdikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Geleneksel olarak sürdürülen müzik eğitiminde, derslerin periyodik bir çalışma planı yapılmadan boş zamanlarda gerçekleştirildiği saptanmıştır.

Yapılan görüşmelerde öğretmenler çalışma zamanlarını; kendilerinin uygun oldukları zamanları, okula devam eden öğrencilerin okul saatleri dışındaki zamanlarını ve çalışma yapılan günler arasındaki sürenin de çok uzun olmamasını dikkate alarak planladıklarını ifade etmişlerdir. Öğreticilerin tamamı ders yapma sıklıklarını yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Bunlara ek olarak araştırmacı, görüşmeleri ve gözlemleri sırasında, müzik öğretiminin günlük hayatın bir parçası şeklinde sürdürüldüğü, dersler ve düğünlerdeki icra zamanları dışında, evdeki zamanın da önemli bir kısmının müzikle ilgili uğraşlarla değerlendirildiği izlenimini edinmiştir.

Öğreticilerden 13 tanesinin birer öğrenenle, 5 tanesinin ikişer öğrenenle öğrenme- öğrenme sürecini sürdürdüğü, 1 öğrenenin de iki öğreticiden ders aldığı tespit edilmiştir.(bkz. Tablo.4)

Tablo 4.Öğreticilerin Çalışma Yaptıkları Öğrenen Sayıları

Ders Yapılan Öğrenen Sayısı	f
1 öğrenci	13
2 öğrenci	5
Toplam	18

3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Görüşme formunun beşinci bölümünde yer alan sorularla, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi sürecine katılan kişilerin amaçlarının belirlenmesine çalışılmıştır. Öğretici ve öğrenenlerle yapılan görüşmelerde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Öğreticilerin tamamı, gerçekleştirdikleri müzik eğitiminin amacının öğrenciye meslek edindirmek olduğunu ifade etmişlerdir.

Bununla beraber, yöre müziğinin usta-çırak geleneğiyle kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlamak ve edindikleri tecrübeleri öğrencilere aktarmak gibi amaçlarının da bulunduğunu belirtmişlerdir. Öğreticiler, kendi kültürleri içerisinde meslek seçimi noktasında müzisyenliğin tek seçenek olarak görüldüğünü ve meslek olmanın da ötesinde yaşam tarzı olduğunu, yine kendi kültürleri içerisinde müzisyenlik yapmayıp başka işlerden geçimini sağlayanları nitelerken ‘zanaatsiz’ sözcüğünü kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrenen bireylerin tamamı da ilerde bu mesleği sürdürmek için öğrenim gördüklerini ifade etmişlerdir.

3.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Gözlemlenen çalışmalarda, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinde hangi müzik türlerinin öğretildiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik eğitimi içerisinde ağırlıklı olarak öğretimi gerçekleştirilen müzik türünün Türk Halk Müziği olduğu, bu tür içerisinde öğretilen formların ise ‘bozlak’, ‘kırık hava’ ve ‘oyun havası’ olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Türk Halk Müziği eserlerinin dışında, melodik içeriğiyle Türk Halk Müziği formlarına yakın tanımlanabilecek Özgün Müzik eserlerinin de çalışıldığı tespit edilmiştir.

Öğretimi yapılan müzik türleri ve formlar, Tablo 5 'de sıralanmıştır.

Tablo 5. Müzik Türleri ve Formları

Öğretilen Müzik Türü	Formu
Türk Halk Müziği	Bozlak
	Oyun Havası
	Kırık Hava ve Ağır Halay
Özgün Müzik	Uzun Hava Formunda Eserler
	Kırık Hava Formunda Eserler

“Bozlak” tarzı söyleyişte, Abdalların ayrı bir yeri vardır. Yüzyıllardır söylenen bu türkülerin bugünlere gelmesinde, Abdal sanatçılar önemli bir yere ve haklı bir gurura sahiptirler. Abdalların bozlak okumalarında, nesilden nesile bir aktarım vardır (Yılmaz,2008,8).

Elde edilen verilere dayanarak, Abdalların sözlü geleneksel olarak sürdürdükleri müzik öğretme-öğrenme sürecinde, ağırlıklı olarak ‘Bozlak’ formunun öğretiminin sürdürüldüğünü söylemek mümkündür.

Çalışılacak eserler seçilirken, ağırlıklı olarak yöre müziği repertuarına yer verilmesiyle birlikte, farklı yörelerden eserlerin çalışıldığı da gözlemlenmiştir. .

3.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Gözlemlenen derslerde, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretiminde kullanılan materyallerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde ikamet eden Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretiminde Vurmalı, Üflemeli, Mızraplı ve Yaylı çalgıların öğretildiği saptanmıştır.(bkz. Tablo.6)

Tablo 6. Müzik Eğitiminde Kullanılan Materyaller

Çalgı Türü	Kullanılan Çalgı	f
Vurmalı Çalgılar	Askı Davul	5
	Darbuka	1
Yaylı Çalgılar	Keman	4
Mızraplı Çalgılar	Bağlama	9
Üflemeli Çalgılar	Zurna	3
Toplam		22

Öğretimi yapılan çalgıların çoğunlukla askı davul, zurna, bağlama ve keman olduğu saptanmıştır. Ayrıca çok yaygın olmamakla beraber darbuka öğretiminin de yapıldığı tespit edilmiştir.

Gözlemlenen derslerin birinde, öğrencilerin çalışmalarını ortalama askı davul ölçülerinden daha küçük ölçülere sahip bir askı davul kullanarak yaptıkları gözlemlenmiştir. Bununla ilgili olarak öğretici, öğrencilerin yaşlarının küçük olması nedeniyle, daha rahat çalışabilmelerini sağlamak amacıyla materyal olarak ortalama ölçülerden daha küçük boyutlara sahip bir davulu tercih ettiğini ifade etmiştir.(bkz. Şekil. 5)

Ulaşılan diğer bir bulgu da, keman çalgısının omuz üzerinde tutularak çalınması yerine, göğüs kafesinin yukarısına ve çenenin altına doğru dayandırılarak çalındığıdır.

Ayrıca, yapılan gözlemlerde gerçekleştirilen müzik öğretiminin bünyesinde (vokal eğitim) ses eğitimini de barındırmakla beraber, ağırlıklı olarak çalgı öğretimine yönelik çalışmaları kapsadığı tespit edilmiştir.

3.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yapılan gözlemlerde, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretiminin aşamalarıyla ilgili olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Öğreticilerin dersin aşamalarıyla ilgili olarak ders öncesinde herhangi bir planlama yapmadıkları belirlenmiştir. Öğreticilerin çoğunluğunun derse, dikkat çekme

aşaması olmaksızın, içeriği kazandırma aşaması olarak tanımlayabileceğimiz şekilde başladıkları tespit edilmiştir. Dersin devamında ise, öğreticilerin çoğunluğunun, örneklendirdikleri çalışmanın öğrenen birey tarafından tekrar edilmesini isteyerek dersi sürdürdükleri gözlemlenmiştir. Öğrenen bireylerin, öğretici tarafından kendilerine gösterilen içeriği tekrar ettikleri bu aşamayı da dönüt alma aşaması olarak tanımlamak mümkündür. Öğreticilerin çoğunluğu dersi, yeniden örneklendirmeyi gerekli gördükleri ayrıntıları tekrarlayarak sürdürmüşlerdir. Dersin bu aşamasını ise düzeltme ve pekiştirme aşaması olarak tanımlamak mümkündür..

Derslerin tamamı göz önünde bulundurulduğunda, ders aşamalarıyla ilgili aşağıdaki sıralama yapılabilir.

- 1)İçeriği Kazandırma
- 2) Dönüt Alma
- 3) Düzeltme ve Pekiştirme

3.11. Onbirinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme – öğrenme sürecinde hangi öğretim yöntemlerinin kullanıldığıyla ilgili olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Gerçekleştirilen gözlemlerde, öğreticilerin tamamının, ders sırasında öncelikli olarak öğretmeyi amaçladıkları içeriği gösterip, öğrenciye yaptırdıkları, öğrenci tarafından anlaşılmadığını düşündükleri kısımları tekrar çalarak örneklendirme yaptıkları saptanmıştır. Bununla birlikte öğretim sürecinde izleme-dinleme yoluyla ve taklit etme yoluyla öğrenmenin de işlevsel olarak yer aldığını söylemek mümkündür.

Öğreticilerin, öğrenen bireylerin ellerini kullanma becerileri, öğrenmekte oldukları ezgiyi akıllarında tutup tutamadıkları ve öğrendikleri çalgı üzerindeki fiziksel yeterlilikleri gibi ayrıntıları göz önünde bulundurarak yöntem belirledikleri saptanmıştır.

‘Bozlak’ formu kapsamında yer alan eserlerin öğretimi gerçekleştirilirken, öğrenen bireylerin dinleyerek tekrar etmek yoluyla öğrenmeye çalıştıkları, ‘kırık hava’ ve ‘oyun havası’ formlarına dâhil eserlerin öğretiminde ise öğrenen bireylerin dinleyerek tekrar etmelerinin yanı sıra öğreticiyle beraber icra yaparak da çalıştıkları tespit edilmiştir.

Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi sürecinde öğretmenler tarafından gösterilenlerin öğrenilmesinin önce öğretilen içeriğin izlenip- dinlenmesi, sonra öğrenilenlerin davranışa dönüştürülmesi gibi birbirini takip eden süreçlerde gerçekleştiği söylenebilir. Süreçlerin, sosyal- bilişsel öğrenme kuramındaki süreçlerle benzer olduğunu söylemek mümkündür.

Bu bilgilere dayalı olarak geleneksel olarak sürdürülen müzik eğitimi süreçlerinde etkin ‘sosyal-bilişsel öğrenme’ ve ‘taklit yoluyla öğrenme’ modellerinin, Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinde de etkin oldukları söylenebilir.

3.12. Onikinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme – öğrenme sürecinde, öğrenen bireyler ve öğretmenler arasındaki iletişim ile ilgili olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Gerçekleştirilen gözlemlerde, öğrenen bireyler ve öğretmenler arasında, ağırlıklı olarak sözlü iletişimin sürdürüldüğü gözlemlenmiştir. Sözsüz iletişim biçimlerinden yüz ve beden ile ifadenin de kullanıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca buna ek olarak, öğrenci-öğretici arasında araçsal iletişimin varlığıyla ilgili herhangi bir durum gözlemlenmemiştir.

Öğreticiler, öğrenen bireylerin dikkatlerini toplayamamış olmaları, kimi öğrencilerin çok küçük yaşlarda olmaları gibi nedenlerle iletişim kurmakta kimi zaman zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Gözlemlenen çalışmalarda tespit edilen bulguların da, öğretmenlerin görüşmelerde ifade ettikleri iletişim zorluklarıyla tutarlılık gösterdiği düşünülmektedir.

Öğrenen bireylerin çoğunluğu, öğretici ile iletişimlerinde herhangi bir problem yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Görüşmelerde, öğrenen bireyler tarafından iletişim zorluklarıyla ilgili ifade edilen bu durumun, gözlemlerde elde edilen verilerle tutarlılık göstermediği tespit edilmiştir. Öğreticilerin, çalışmalar sırasında yaşadıklarını ifade ettikleri iletişim problemlerinin, öğrencileri de aynı derecede etkilediği düşünülmektedir.

3.13. Onüçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme – öğrenme sürecinin öğretici ve öğrenen bireyler açısından güçlükleri ile ilgili olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Öğreticilerin çoğunluğu, öğrenen bireylerin yaşına uygun ölçülerde çalgı temin edemedikleri için küçük yaşlardaki bireylere normal ölçülerde mevcut olan çalgılarla çalışma yaptırmayla ilgili güçlükler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, öğrenen çocuğun fiziksel anlamda yetersiz olması, çalışmaya yoğunlaşamamış olması ile ilgili güçlüklerin de yaşandığı ifade edilmiştir. Bir öğretici, nota bilgisi olmaması nedeniyle yazılı kaynaklardan yararlanamıyor olmasının kendisi için güçlük oluşturduğunu ifade etmiştir.

Gerçekleştirilen gözlemlerde başka bir öğreticinin üzerinde çalışılan çalgının (bağlama) perdeleri üzerinde belirli semboller kullanarak işaretleme yaptığı ve öğretim sürecinde bu sembollerden de yararlanarak nota bilgisinin eksikliğinden kaynaklanan problemi aşmaya çalıştığı gözlemlenmiştir.

Öğreticilerin öğrenenin dikkatsizliği ile ilgili problemleri aşmak için yeniden örneklendirerek tekrar yaptırma tekniğini kullandıkları tespit edilmiştir.

Öğreticilerin yaşadıkları güçlükler en sık yaşanandan en az yaşanana doğru Tablo 7 de sıralanmıştır.

Tablo 7. Öğretme Sırasında Karşılaşılan Güçlükler

Güçlükler	f
Öğrenen bireyin fiziksel yeterliliğine uygun materyal bulunamaması	5
Öğrenen bireyin, fiziksel anlamda yetersiz olması	3
Öğrenen bireyin çalışmaya yoğunlaşamamış olması	3
Öğreticinin nota bilgisinin olmaması	1
Güçlük yaşamadığını ifade eden	6

Ayrıca düşünlerde gerçekleştirilen gözlemlerde, öğretmenlerin, öğrenen bireylerden müziksel performansını yeterli bulmadıkları kişileri zaman zaman ağır ve sert ifadelerle eleştirdikleri gözlemlenmiştir. Bu şekilde tepki vermelerinin öğrenen

birey üzerinde oluşturacağı baskının etkisiyle bireyin daha dikkatli ve daha fazla çalışacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Öğreticilerin, öğrenenlerin yaşadıkları güçlükleri çözmek amacıyla her öğrenciye farklı çözüm yöntemleriyle yaklaşmak yerine tüm öğrenciler için aynı öğretim yöntemleriyle çözüm üretmeye çalıştıkları tespit edilmiştir.

Öğrenen bireylerin ise öğretim sürecinde, gözlemediği davranışı uygulayamamak, ezgiyi yanlış çalmak, fiziksel olarak çalgı üzerinde yetersiz kalmak şeklinde güçlükler yaşadıkları gözlemlenmiştir.

Öğrenen bireylerden öğretim sürecinde güçlük yaşayanlar, karşılaştıkları güçlükleri aşmak için öğreticiden, algılayamadıkları durumun yeniden örneklendirilmesini isteyerek tekrar izleme-dinleme yaptıklarını, güçlük yaşadıkları ayrıntıyla ilgili daha fazla çalışma yaptıklarını ve öğreticiye soru sorarak anlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.(bkz.Tablo.8)

Tablo 8 .Öğrenen Bireylerin Öğretim Sürecinde Karşılaştıkları Güçlükleri Aşma Yöntemleri

Karşılaşılan Güçlüğü Aşma Yöntemi	f
Tekrar İzleme-Dinleme	12
Daha Fazla Çalışma Yapma	8
Soru – Cevap Yöntemi	6

Gerçekleştirilen görüşmelerde, müzik öğretimi-öğrenimi süreciyle ilgili olarak öğreticilerin ve öğrenen bireylerin problem olduğunu ifade ettikleri durumlar, gerçekleştirilen gözlemlerde de saptanmıştır. Görüşmelerde elde edilen bulguların, gözlemlerde elde edilen bulgularla tutarlılık gösterdiğini söylemek mümkündür.

BÖLÜM IV

4. Sonuç ve Öneriler

4.1. Sonuçlar

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinin özelliklerini saptamak amacıyla yapılmış olan bu araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

4.1.1. Öğretici ve Öğrenen Bireylerin Yaş, Cinsiyet ve Eğitim Durumları

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında müzik öğretme ve öğrenen kişilerin tamamının erkek olduğu saptanmıştır. Buna göre, Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğrenme-öğretme sürecinde tamamen erkeklerin etkin oldukları söylenebilir.

Öğreticilerin yaşlarının 30-77 aralığında olup, yığılımın 30-39 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenen bireylerin ise büyük çoğunluğunun 11-16 yaş aralığında oldukları saptanmıştır.

Öğreticilerin öğrenim durumlarıyla ilgili olarak, öğretmenlerin tamamının ilkokul mezunu oldukları, bir tane öğreticinin de ilkokulu bitirmeden ilkokuldan ayrılmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğreticilerin, eğitim durumlarıyla ilgili sonuca bakarak, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretiminin düşük tahsilli kişiler tarafından sürdürüldüğünü, buna rağmen Abdallar arasında müzik öğretmede, öğretmenlerin eğitim durumlarının belirleyici bir unsur olmadığını söylemek mümkündür.

Öğrenen bireylerin büyük çoğunluğunun ilköğretim okulu seviyesinde öğrenimlerini sürdürdükleri saptanmıştır. Ayrıca, altı öğrencinin ilköğretim okulundan mezun olduktan sonra okul hayatlarına devam etmedikleri, iki öğrencinin ise eğitimlerini Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde (Müzik Alanı) sürdürdükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmacı tarafından; öğrenen bireylerin eğitim durumu, beklenen bir sonuç, bununla beraber iki öğrencinin Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'ne devam ediyor olmaları beklenmeyen bir sonuç olarak değerlendirilmiştir.

4.1.2. Geleneksel Olarak Sürdürülen Müzik Eğitiminde Müzik Eğitimine Başlama Yaşı

Öğreticilerden vurmali çalgıları çalan ve öğretmenler, müzik eğitimine çocuk 3/4 yaşlarındayken başladıklarını, bağlama ve keman çalanlar yine öncesinde öğrenciye ritim eğitimi verilmesiyle beraber, 5/6 yaşından itibaren bağlama ve keman eğitiminin başladığını ifade etmişlerdir.

Uçan'ın 1996'da yayınlanan çalışmasında, çocukların yaklaşık yarısında daha 2-6 yaşları arasında görülmeye başlayan özel müziksel kıvılcıkların, hızlı bir gelişim içinde biçimlenen bireysel müzik yetenekleri olarak ilk en yüksek noktaya 10. ve 11. yaşlarında eriştiği ve çocukların 9 ila 12 yaşları arasını içine alan dönemin, müzik davranış bilimcileri ve eğitimcilerince, müziksel güçlerin biçimlendirilmesi açısından çok önemli bir dönem olarak görüldüğü bildirilmiştir.(Uçan, 1996:15-16) Bu bakımdan, Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğrenimi sürecine katılan öğrencilerin müzik öğrenme yaşlarının, müzik eğitimcilerinin görüşlerine paralellik gösterdiğini söylemek mümkündür.

Ayrıca, üflemeli çalgılara (zurna) yetiştirilecek bireylerin daha ileri yaşlarda başlatıldıkları, bunun sebebi olarak da, üflemeli çalgıların güçlü nefes gerektirmesi açısından bireylerin fiziksel yeterliliğe ulaşmış olmalarının dikkate alındığı saptanmıştır.

4.1.3. Geleneksel Olarak Müzik Öğretimini Gerçekleştiren Kişilerin, Yaş ve Eğitim Durumlarının Müzik Öğretiminde Oluşturduğu Avantaj ve Dezavantajlarla İlgili Görüşleri

Öğreticilerin yaşları ile ilgili olarak, ilerleyen yaşlarda karşılaşılan çalışma hayatıyla ilgili problemler ve sağlık problemleri dışında yaşlarının dezavantaj oluşturmadığını düşündükleri saptanmıştır. Öğreticilerin çoğunluğunun, birikimlerinin ve deneyimlerinin artmasıyla bağlantılı olarak, bu durumun müzik öğretiminde getirdiği olumlu katkılar açısından yaşın avantaj oluşturduğunu düşündükleri sonucuna da ulaşmıştır.

Öğreticilerin eğitim durumlarının, gerçekleştirdikleri müzik eğitimi sürecinde herhangi bir olumlu/olumsuz etkisinin olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

4.1.4. Geleneksel Olarak Sürdürülen Müzik Öğretimini Gerçekleştiren Kişilerin Mesleki Nitelikleri

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin tamamı geleneksel olarak müzisyenlik mesleğini sürdürmektedirler.

Bu bilgidan yola çıkarak Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdalların müzisyenlikten başka gelir kaynaklarının olmadığını söylemek mümkündür. Ayrıca, öğretmenler düzenli gelir sahibi olmamaları nedeniyle müzisyenlik mesleğini yapamadıkları mevsimlerde geçici işlerde çalıştıklarını da ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin tamamı, yetiştirdikleri bireylerle akraba olduklarını ve gerçekleştirdikleri müzik öğretimi karşılığında herhangi bir ücret almadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin sözlü aktarım geleneği kapsamında gerçekleştirdikleri müzik öğretimi sürecini maddi beklentileri olmadan sürdürdükleri söylenebilir.

4.1.5. Müzik Öğretimi Yapmak İçin Seçilen Mekanlar

Müzik öğretimi sürecinde, çalışmalarını yapmak için çoğunlukla ev ve açık alanların tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaların evlerde gerçekleştiriliyor olması durumunun, ‘meşk’ yöntemiyle çalışmaların sürdürüldüğü mekan açısından benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Özalp’ın ifade ettiğine göre: “Öğrenilmesi zor ve zaman alacak sazlardan ney, keman, çöğür gibi sazlarla sözlü musiki meşikleri ise çoğunlukla usta sazende ve hanendelerin evlerinde yapılırdı”(Özalp, 2000:34).

Ayrıca, yetiştirilen bireylerin, izleme-dinleme yoluyla öğrendiklerini pekiştirmeleri ve uygulama yapmaları amacıyla düğünlere de götürüldükleri saptanmıştır. Düğünlerin, Kırşehir İli folklorunun nesilden nesile aktarılması ile ilgili işlevini Turhan, Tan, Kara ve Gündüz (2000) şu şekilde ifade etmişlerdir: “İlin halk ezgilerinin ve halk oyunlarının günümüze kadar yaşamasında en etkili kültürel olaylar muhabbet ve düğünlerdir”(Turhan, Tan, Kara ve Gündüz, 2000:31).

Çalışma mekanı belirlenirken, mekanın sessiz olması, hava şartlarının uygun olması ve özellikle başkaları (diğer aile fertleri) rahatsız edilmeden çalışmanın yapılabileceği bir yer olması gibi ayrıntıların göz önünde bulundurulduğu söylenebilir.

Öğreticilerin, çalışma mekanı konusunda ciddi problemler yaşamadıkları, mekan seçimini öğretmenlerin yaptıkları ve çoğunlukla yaşadıkları evin bir bölümünü tercih ettikleri sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Öğreticilerin çoğunluğu, öğretme-öğrenme sürecinde kullandıkları mekanların özelliklerinin çalışmalar üzerinde olumlu ya da olumsuz ciddi bir etkisinin olmadığını ifade etmişlerdir. Öğreticilerin mekan bulma konusunda zorluk yaşamadıkları söylenebilir.

Gerçekleştirilen gözlemlerde de çalışma mekanıyla ilgili herhangi bir problem yaşanmadığı tespit edilmiştir. Görüşmelerde öğretmenlerin çalışma mekanıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlarla, yapılan gözlemler sonucunda tespit edilen durumlar arasında tutarlılık olduğunu söylemek mümkündür.

4.1.6. Geleneksel Olarak Sürdürülen Müzik Öğretiminin Gerçekleştirilme Sıklığı

Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretiminin, planlanmış periyodik bir süreç olmadığı ve çalışmaların çoğunlukla boş zamanlarda yapıldığı saptanmıştır. Öğreticiler, periyodik olmayan ve düzensiz sürdürülen çalışmaların, yetiştirdikleri bireyler üzerindeki hedeflerine ulaşmaları açısından olumsuz herhangi bir etkisinin olmadığını ifade etmişlerdir. Öğreticilerin müzisyenlik mesleğini icra etmek için özellikle yaz mevsiminde sık sık düğünlerde bulunmaları nedeniyle, periyodik bir çalışma süreci planlayamadıkları düşünülmektedir.

Çalışmaların yapılacağı zamanlar belirlenirken, okula devam eden öğrencilerin okul dışında kalan zamanları ve yapılan derslerde öğrenilenlerin üzerinden fazla zaman geçmeden tekrar edilmesinin gerekliliği gibi faktörlerin göz önünde bulundurulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme- öğrenme sürecinde, öğretmenlerin çoğunluğunun tek öğrenciyle, beş öğreticinin ikişer öğrenciyle öğretimi sürdürdüğü, ayrıca bir öğrencinin de iki öğreticiyle öğrenimini sürdürmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğreticilerin öğrenen bireylerle akraba oldukları bilgisi dahilinde, müzik öğretimi sürecinin Abdallar arasında aile içerisinde kuşaktan kuşağa devam eden bir gelenek olarak sürdürüldüğünü söylemek mümkündür.

4.1.7. Müzik Eğitiminde Öğretme-Öğrenme Amaçları

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi sürecinde gerçekleşen öğretme ve öğrenmenin esas hedefinin “meslek edindirme/meslek edinme” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca, bu süreçle ilgili olarak öğreticiler tarafından, sahip olunan müzik kültürünün nesilden nesile aktarılmasını sağlamak ve müzisyenlik mesleği kapsamında kazanılan deneyimlerin genç kuşak müzisyenlere aktarılması amaçları da ifade edilmiştir.

Öğrenen bireylerin, yetiştirildikleri kültürel çevre içerisinde, aile büyüklerini model almalarının ve kültürel yaşamlarının içerisinde müzisyenliğin aileden gelen ve sürdürülmesi gereken bir meslek olduğu öğretisinin etkisiyle müziği meslek olarak benimsedikleri ve seçtikleri söylenebilir. Kaya(1998), çevrenin, müzisyenliği tercih eden bireyler üzerindeki etkisi ile ilgili olarak şunları ifade etmiştir: “Kişinin karakterinin oluşmasında ve alışkanlıklarının yerleşmesinde çevre doğrudan ilgilidir. Kişinin çocukluktan beri etrafında gelişen cereyanlar onda büyük izler bırakır. Bir kısmı bu unsurlardan fazlaca etkilenir. Çevrelerinde aşıkları gören, bu ortamlarda bulunanların aşıklığa başlamaları da bu etki ile olmuştur”(Kaya, 1998:39). Bu bilgiye paralel olarak, müzisyenlik geleneğini sürdüren ve başka hiçbir meslekle uğraşmayan bir kültürün içerisinde var olan bireyin de meslek olarak müzisyenliği seçeceğini söylemek mümkündür.

4.1.8. Müzik Öğretme-Öğrenme Sürecinde Öğretilen Müzik Türleri

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinde, ağırlıklı müzik türü olarak Türk Halk Müziği'nin, form olarak da “Bozlak”, “Oyun Havası” ve “Kırık Hava” formlarının öğretildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca bağlı olarak, sürdürülen müzik öğretiminin ağırlıklı olarak Halk Müziği türünde gerçekleştirildiği söylenebilir.

Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinde Halk Müziği'nin öğretiliyor olduğuna dair bulguların, Güvenç'in, kültürün önemli bir süreci olarak gördüğü, bireyin kültürleme sürecinde, “kendi toplumunun kültür içeriğini öğrenmesi”(Güvenç,1999:286) bilgisi ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Türk Halk Müziği uzun hava formlarından biri olan ‘bozlak’ formunun öğretim sürecinde öğretimi gerçekleştirilen müzik formları arasında en yaygın form olarak çalışıldığı tespit edilmiştir. Abdalların yaşadıkları bölge göz önünde bulundurulduğunda ,ağırlıklı olarak ‘bozlak’ formunun işlenmesi durumunun ‘kültürleme’ sürecinin etkisiyle kuşaktan kuşağa devam ettiği düşünülmektedir. “İç Anadolu Bölgesi’nde Kırşehir ve Kırıkkale’nin Keskin’i bozlaklarıyla ün yapmıştır. (...) Bozlaklar; Türkmenlerin sadece acılarını, haksızlıklara tepkilerini dile getirmekle kalmaz, şiddetli sevgi de bozlakla ifade edilir”(Etili, 1998:153)

Öğretme-öğrenme sürecinde, Halk Müziğiyle beraber, tür olarak “Özgün Müzik”, form olarak da Türk Halk Müziği formlarından “Uzun Hava” , “ Kırık Hava” ve “Oyun Havası” formlarına yakın tanımlanabilecek eserlerin de çalışıldığı saptanmıştır.

Ağırlıklı olarak, İç Anadolu yöresi halk müziği repertuarında yer alan eserlerin çalışılıyor olmasıyla beraber, farklı yörelerden eserlerinde çalışıldığı ve icra edildiği gözlemlenmiştir. Öğreticiler bu durumla ilgili olarak, müzisyenlik mesleği kapsamında, insanların beğendiği, dinlemek istediği, farklı zamanlarda güncel hale gelen eserleri repertuarlarına almalarının mesleki bir gereklilik olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Öğretilecek müzik türü ve formuna öğreticiler karar vermektedir. Öğretim sürecinde ağırlıklı olarak çalgısal öğretime yer verildiği gözlemlendiğinden, gerçekleştirilen müzik öğretiminin çalgı alanında sürdürüldüğü söylenebilir.

4.1.9. Müzik Öğretiminde Öğretimi Gerçekleştirilen Çalgılar

Kırşehir İli Kaman İlçesi merkezinde yaşayan Abdallar arasında geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinde, materyal olarak vurmali, üflemeli, mızraplı ve yaylı çalgıların kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bu çalgıların davul, zurna, bağlama, darbuka ve keman olduğu saptanmıştır.

Gerçekleştirilen gözlemlerde bağlama, keman ve zurna çalgılarının öğrenimini sürdüren bireylerin büyük çoğunluğunun düğünlerde ya da kendi aralarında birbirlerine eşlik etmek amacıyla vurmali çalgıları da yeterli düzeyde çaldıkları saptanmıştır.

Öğreticiler, gözlemlenen bu durumla ilgili olarak, öğrenen bireylerin müzik öğrenimine çoğunlukla vurmali çalgılarla başladıklarını, öğrenimlerinin devam eden dönemlerinde yaylı, üflemeli ya da mızraplı çalgılarla beraber, vurmali çalgıları da

çalışmayı sürdürdüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca müzisyenlik mesleği içerisinde, gerektiğinde birbirlerine farklı çalgılarla eşlik yaptıklarını, birden fazla türde çalgıyla müzik yapabilme yetisinin kendilerine mesleki anlamda avantaj sağladığını da ifade etmişlerdir.

Gerçekleştirilen gözlemlerde kaydedilen bulgularla, görüşmelerde, öğretmenlerin vurmali çalgıların eğitimiyle ilgili olarak bildirdikleri durum arasında tutarlılık olduğunu söylemek mümkündür.

Elde edilen bu bilgilere bağlı olarak, Abdallar arasında sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinde vurmali çalgıların, müziğe başlama aşamasında ve yaylı, mızraplı ya da üflemeli çalgıları kullanan müzisyenler için yan çalgı olarak tüm müzisyenler tarafından kullanıldığı söylenebilir.

Bireylerin, öğrenecekleri çalgıları çoğunlukla kendilerinin tercih ettikleri saptanmıştır. Ayrıca, üflemeli çalgıların (zurna) güçlü nefes gerektirmesi nedeniyle, üflemeli çalgı öğrenecek bireylerin çalgı çalışmaya, fiziksel yeterliliğe ulaştıkları düşünülen yaşlarda başlatıldıkları tespit edilmiştir. Bu bilgiye dayanarak, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme – öğrenme sürecinde bireylerin öğrenecekleri çalgıyla ilgili fiziksel yeterlilikleri göz önünde bulundurularak, öğretmenler tarafından, gerektiğinde çalgı seçimi konusunda yönlendirildikleri söylenebilir.

Geleneksel olarak sürdürülen müzik eğitiminde, öğrenmeyi kolaylaştıracak herhangi bir öğretim materyalinin kullanılmadığı da tespit edilmiştir.

4.1.10. Müzik Öğretiminin Aşamaları

Araştırmada, müzik öğretme-öğrenme sürecinde, öğretmenlerin ders öncesinde herhangi bir planlama yapmadıkları saptanmıştır.

Derslerde gerçekleştirilen etkinliklerin “içeriği kazandırma”, “ dönüt alma” ve “düzeltme ve pekiştirme” şeklinde aşamalardan oluştuğunu söylemek mümkündür.

4.1.11. Müzik Öğretme-Öğrenme Sürecinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri

Öğreticilerin derste çoğunlukla öğrenciye müziksel davranışı gösterip tekrar etmesini isteyerek, anlaşılmadığında tekrar örneklendirerek, izleme-dinleme, anlatım ve taklit yöntemlerini kullanarak öğretim yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğreticilerin özellikle önce öğretmek istedikleri içeriği bireye göstererek ve daha sonra bireyden tekrar etmesini isteyerek dersi sürdürdükleri, öğrenen bireyin anlayamadığı ya da çalgı üzerinde öğretilen içeriği uygulayamadığı durumlarda tekrar örnek vererek dersi sürdürdükleri saptanmıştır.

Bu durumla ilgili olarak, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinde, usta-çırak ilişkisi içerisinde öğrenen bireyin öğreticisini izleyerek öğrenmeye çalıştığı, öğreticinin yetiştirdiği bireye öğretmek için göstermek, anlatmak ve dinletmek yoluyla öğretim yaptığı söylenebilir.

Gedikli(1998), iyi olarak nitelendirilebilecek ve otantiğe daha yakın olan icraların, genelde notayı göz ardı eden icralar olduğunu, uygulamada esas olanın geleneksel seslendirme teknik ve kültürüne sahip olmak olduğunu, bu yeterliliğin de nota ile değil, görerek ve dinleyerek kazanılabilen bir yeti olduğunu bildirmiştir. Bu bilgi de araştırmada ulaşılan bulgularla paralellik göstermekte ve bulguları desteklemektedir.

Öğretim yöntemlerine dair elde edilen bulguların, Geleneksel Osmanlı/Türk Müziği'nde öğretim yöntemi olarak kullanılan "meşk" yöntemiyle benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür.

Ayrıca bir öğreticinin enstrüman perdeleri üzerinde belirli semboller kullanarak işaretlemeler yaptığı ve öğretim sürecinde bu sembollerden de yararlanarak öğretimi gerçekleştirmeye çalıştığı gözlemlenmiştir.

4.1.12. Müzik Öğretimi-Öğrenimi Sürecinde Öğrenen Bireylerle Öğreticiler Arasındaki İletişim

Müzik öğretimi sürecinde öğretici ve öğrenen birey arasındaki iletişimin ağırlıklı olarak 'sözlü iletişim' biçiminde gerçekleştiği söylenebilir.

Görüşmeler ve gözlemler sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak, öğreticiler açısından iletişimin önemli olduğunu söylemek mümkündür.

4.1.13. Müzik Öğretme – Öğrenme Sürecinin Öğreticiler ve Öğrenen Bireyler Açısından Güçlükleri

Öğreticilerin derslerde yaşadıkları güçlükler, öğrenen bireylerin yaşlarına uygun materyalleri temin edememeleri, öğrencilerin gösterilenleri tamamıyla algılayamamaları dolayısıyla uygulamakta da zorlanmaları nedeniyle bazen aynı içerik üzerinde tekrar tekrar örnek vermek zorunda kalmaları ve öğrencilerin çalışmaya yoğunlaşmamış olmaları olarak saptanmıştır. Özellikle, müziksel davranışı gösterip örneklendirerek öğrenen bireye tekrar yaptırma yönteminin tüm öğretmenler tarafından kullanılıyor olduğunu söylemek mümkündür. Buna bağlı olarak, geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretimi sürecinde, karşılaşılan problemin çözümüne yönelik olarak bu yöntemin ağırlıklı olarak kullanılan çözüm yöntemi olduğu da söylenebilir.

Öğrenen bireylerin yaşadıkları güçlüklerin, fiziksel olarak yetersiz olmaları ve uzun süre dikkatlerini koruyamamaları sonucu ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Yazılı kaynak kullanılmıyor olması öğrenen bireylerin çalışılan ezgileri hafızalarında tutmaları gibi bir zorunluluğu da beraberinde getirmektedir. Gerçekleştirilen görüşmelerde hiçbir birey bu durumla ilgili problem yaşadığını ifade etmemiştir.

Gözlemlerde de çalışılan ezginin hatırlanmaması gibi herhangi bir problem gözlemlenmemiştir. Bulgulara dayalı olarak yetiştirilen bireylerin ezgisel belleklerinin gelişmiş olduğunu söylemek mümkündür.

Öğrenen bireylerin yaşadıkları güçlükleri aşmak için, çalgı üzerinde problem yaşadıkları noktaya odaklanarak, tekrar tekrar çalışma yaptıkları ve gerektiğinde öğreticinin bilgisine başvurdukları saptanmıştır. Geleneksel olarak sürdürülen müzik öğretme-öğrenme sürecinde karşılaşılan güçlüklerin çözümüne yönelik uygulamaların da tamamen pratiğe dayalı uygulamalar olduğunu söylemek mümkündür.

Yetiştirilen bireylerin, müzik öğrenimleri sırasında karşılaştıkları güçlüklerle çözüm üretebiliyor olmalarında ve yetişkinlik döneminde başarılı müzik icralarını gerçekleştirebiliyor olmalarında, müzikal benlik tasarımlarının olumlu gelişmesini sağlayacak özgür bir kültürel ortamda yetişmelerinin ve kalıtsal olarak sahip oldukları müziksel yeteneklerinin etkin olduğu düşünülmektedir.

4.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler şöyledir :

1) Abdalların yaşadığı il ve ilçelerde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları'nda görevli müzik öğretmenlerinin, Abdal kökenli öğrencileri akademik müzik eğitime yönlendirme konusunda rehberlik yapmalarının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu sayede, geleneksel yöntemlerle aktarılan müzikal birikimin, kayıt altına alınabilmesinin ve akademik bilgilerle desteklenerek geliştirilmesinin sağlanacağı düşünülmektedir.

2) Kaman Abdalları'nın çalgı eğitimine vurmali çalgıların eğitimiyle başladıkları ve müzik öğrenim sürecinde farklı çalgılara yönelmekle beraber vurmali çalgıları da kullanmayı sürdürdükleri tespitine bağlı olarak, vurmali çalgı eğitiminin diğer çalgı türlerinin eğitimini desteklediği ve müzik eğitimi veren kurumlarda yan çalgı eğitimi olarak vurmali çalgıların eğitiminin de sürdürülmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Alim, Yaşar Kemal.(2009). *Türk Halk Müziğinde Uzun Havalar ve Kırık Havalar*

Web:<http://www.yasarkemalalim.com.tr/thm-genel-bilgiler/131-turk-halk-muziginde-uzun-havalar-ve-kirik-havalar> adresinden 12 Ekim 2009'da alınmıştır.

Altaş, Nurullah.(2003). *Çokkültürlülük ve Din Eğitimi*. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım

Altın, Yakup. (2000). *Yeşil Kaman*. Kaman Belediyesi Yayınları

Arı,Ramazan, Üre,Ömer, Yılmaz, Hasan.(1999). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. 3. Baskı. Konya: Mikro Yayınları

Ataman, S.Y. (1992). *Eski Türk Düğünleri ve Evlenme Rit'leri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları. Aktaran : Kalyoncu, N., Özata, C.(2007). "Müziğin Sözlü Aktarım Geleneği Kapsamında Öğrenme-Öğretme Süreci: Bolu İli Örneği." 38. *International Congress of Asian and North African Studies*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara Web:http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/N-Kalyoncu_8.pdf adresinden 24 Ağustos 2009 tarihinde alınmıştır.

Aydın, Ali Fuat. "Geleneksel Türk Müziğinde 'Usta-Çırak' İlişkinin Gerekliliği Üzerine Çeşitli Görüşler"

Web: <http://www.turkuler.com/yazi/GTMusta.asp>

Aktaran : Özata, Cemal.(2007). "Sözlü /Oral Gelenek Bağlamında Müzik Öğretme-Öğrenme Süreci: Bolu İli Örneği" Yüksek Lisans Tezi.Bolu.:Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Bacanlı, Hasan.(1999). *Gelişim ve Öğrenme*. 2. Basım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Baldini, Massimo.(2000). *İletişim Tarihi*. (Çeviren : Gül Batuş) İstanbul: Avcıol Basım-Yayın. Çeviren : Gül Batuş

Behar, Cem. (1987). *Klasik Türk Musikisi Üzerine Denemeler*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık

Behar, Cem.(2003). *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz: Geleneksel Osmanlı/Türk Müziğinde Öğretim ve İntikal*. 2 .Basım. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Bozkurt, Veysel.(2004). *Değişen Dünyada Sosyoloji*. İstanbul

Çöloğlu, A. Reyhan.(1999). "Karaman'da Aşıklık Geleneği ve Karamanlı Aşıklar" Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi

- Demiray, Kemal.(1994). *Temel Türkçe Sözlük. 'köçek' maddesi*. İstanbul
- Demirel, Özcan.(2001). *Eğitim Sözlüğü*. 1. Basım. Ankara: Pegem Yayınevi
- Dökmen, Üstün.(2006). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. 36, Basım. İstanbul: Simge Yayıncılık
- Duncan, Jr. S.(1969). *Nonver Communication*. Psychological Bulletin,72,118-137”
- Aktaran : Dökmen, Üstün.(2006). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. 36, Basım. İstanbul: Simge Yayıncılık
- Ersoy, Ruhi.(2004). ‘‘Sözlü Kültür ve Sözlü Tarih İlişkisi Üzerine Bazı Görüşler’’ Milli Folklor Dergisi,sayı:61,ss.102-110’
- Aktaran : Özata, Cemal.(2007). ‘‘Sözlü /Oral Gelenek Bağlamında Müzik Öğretme-Öğrenme Süreci: Bolu İli Örneği’’ Yüksek Lisans Tezi.Bolu.:Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Etili, Can.(1998). *Türk Halk Müziği’nde ‘Bozlak’ kavramı*. Folklor-Edebiyat. Sayı: 15
- Fidan, Nurettin ve Erden, Münire.(1985). *Eğitime Giriş*.Ankara: Alkım Yayınevi
- Gedikli, Necati.(1998). *Geleneksel Musiklerimizde Kuram-Edim İlişkisi ve Yöntem Sorunu. IV. İstanbul Türk Müziği Günleri Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu Haz: Göktan AY*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Günay, Umay.(1986). *Aşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motif*.Ankara
- Gürsoy, Şahin.(2006). *Türkiye Abdalları*. Ankara: Platin Yayınları
- Güvenç, Bozkurt.(1999). *İnsan ve Kültür*. 8. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Aktaran : Özata, Cemal.(2007). ‘‘Sözlü /Oral Gelenek Bağlamında Müzik Öğretme-Öğrenme Süreci: Bolu İli Örneği’’ Yüksek Lisans Tezi.Bolu.:Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Kalyoncu, N., Özata, C.(2007). ‘‘Müziğin Sözlü Aktarım Geleneği Kapsamında Öğrenme-Öğretme Süreci: Bolu İli Örneği.’’ 38. *International Congress of Asian and North African Studies*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Web:http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/N-Kalyoncu_8.pdf adresinden 24 Ağustos 2009 tarihinde alınmıştır.
- Kaya, Doğan.(1998). *Sivas’da Aşıklık Geleneği*. Sivas: Dilek Matbaacılık
- Köprülü, M.Fuat.(1935). *Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi*, ‘Abdal’ maddesi. İstanbul
- ‘‘Mayring, P.(1999) *Einführung in die qualitative Sozialforschung*. 4.Baskı. Weinheim:

- Psychologie Verlags Union.” Aktaran: Kalyoncu N., Sazak N.(2006) “*Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Okul Deneyimi: Bir Uygulama Örneği*”, Bolu Web:<http://www.ef.ibu.edu.tr/bolumler/music/yayinlar/Kalyoncu/Muzik%20Ogr etmenligi%20Egitiminde%20Okul%20Deneyimi.pdf> adresinden 25 Temmuz 2009 da alınmıştır.
- Özalp, M.Nazmi.(2000). *Türk Musikisi Tarihi. I. Cilt.* İstanbul:M.E.B. Yayınları.3109
- Özarslan, Metin.(2001).*Erzurum Aşıklık Geleneği.*Ankara:Akçağ Yayınları
- Özata, Cemal.(2007). “*Sözlü/Oral Gelenek Bağlamında Müzik Öğretme- Öğrenme Süreci: Bolu İli Örneği*” Yüksek Lisans Tezi.Bolu.:Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Özbek, Mehmet. (1998). *Türk Halk Musikisi El Kitabı 1 Terimler Sözlüğü.* Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Yayınları
- Özkırımlı, Atilla.(1984). *Türk Edebiyat Ansiklopedisi.* İstanbul : Cem Yayınevi
- Parıltı, Abidin.(2006) *Sözün Yazgısı.* 1. Basım.İstanbul: İthaki Yayınları’
- Aktaran : Özata, Cemal.(2007). “*Sözlü /Oral Gelenek Bağlamında Müzik Öğretme- Öğrenme Süreci: Bolu İli Örneği*” Yüksek Lisans Tezi.Bolu.:Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- Popescu, Judetz, E. (1998). *Türk Musiki Kültürünün Anlamları.* (Çev.:B.Aksoy), 2.Basım, İstanbul.Pan Yayıncılık Aktaran : Kalyoncu, N., Özata, C.(2007). “*Müziğin Sözlü Aktarım Geleneği Kapsamında Öğrenme-Öğretme Süreci: Bolu İli Örneği.*” 38. *International Congress of Asian and North African Studies,* Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara Web:http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/N-Kalyoncu_8.pdf adresinden 24 Ağustos 2009 tarihinde alınmıştır.
- Rutledge, Eric.(1981). *The Lessons of Apprenticeship: Music and Textual Variation in Japanese Epic Tradition. The Modern Languages Association of American.* 96. yıllık toplantısında sunulan bildiri,New York,NY,27-30 Aralık 1981,187. toplantı maddesi. Aktaran: Ong,Walter J.(2003). *Sözlü ve Yazılı Kültür.* İstanbul: Metis Yayınları
- Selanik, Cavidan.(1996). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni.* 1. Basım. Ankara: Doruk Yayıncılık
- Smith, Philip.(2005).*Kültürel Kuram* (Çev.,Selime Güzelsarı – İbrahim Gündoğdu) İstanbul.
- Sümer, Faruk.(1972). *Oğuzlar-Türkmenler.* Ankara.S.326
- Tanrıkorur, Çinuçen.(2003). *Osmanlı Dönemi Türk Musikisi.* İstanbul: Dergah Yayınları

- Tural, Sadık.(1992). *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*. Ankara
- Turhan, Salih. Tan, Nail. Kara, Mehmet. Gündüz, Abdullah.(2000). *Kırşehir Halk Müziği*. Ankara: Cem Ofset Yayınları
- Türk Ansiklopedisi.(1983).1-33. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi
- Türk Dil Kurumu.(1983) *Türkçe Sözlük*. Genişletilmiş 7. Basım. Ankara:Ankara Üniversitesi Basımevi.TDK
- Türkiye İstatistik Kurumu (2000)
- Web : http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=39&ust_id=11 adresinden 21 Ağustos 2009 tarihinde alınmıştır.
- Uçan, Ali.(1996). *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi Temel kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*. Ankara
- Uçan, Ali.(1997).*Müzik Eğitimi*. 2. Basım. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- Uçan, Ali.(2000).*Geçmişten Günümüze – Günümüzden Geleceğe Türk Müzik Kültürü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- Uçan, Ali.(2005). İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi. 3.Basım. Ankara: Evrensel Müzikeyi
- Uludağ, Süleyman.(1988).*TDV İslam Ansiklopedisi*. ‘Abdal’ maddesi, C.1.İstanbul
- Ural, Ayhan ve Kılıç, İbrahim.(2005). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi* Basım. Ankara: Detay Yayıncılık
- Ültanır, Yusuf Gürcan.(1995). *Öğrenme Kuramlarına Giriş ve Öğrenmenin Öğrenilmesi*. BOLU
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan.(2005). *Sosyal Bilimlerde: Nitel Araştırma Yöntemleri*. 5.Basım. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan.(2008). *Sosyal Bilimlerde: Nitel Araştırma Yöntemleri*. 7.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldız, Bayram.(1992). “*Türk Halk Oyunları Öğretim Yöntemleri ve Program Geliştirme*”,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi
- Yılmaz, Adnan.(2008). *Kırşehir Örneklemeyle Anadolu Abdalları*. Kırşehir : Kırşehir Belediyesi Kültür-Tarih Yayınları Serisi 6

EKLER

Ek-1 : Görüşme Soruları

Ek-2 : Gözlem Formu

Ek-3 : Şekiller

EK-1: Görüşme Soruları**1. Eğitim durumu- Yaş- Müzik Eğitime Başlama Yaşı**

- a) Kaç yaşındasınız? (Öğretici ve Öğrenci)
- b) Öğrenim durumunuz nedir?(Öğretici ve Öğrenci)
- c) Öğrencileri müzik eğitime başlatmak için belirlemiş olduğunuz bir yaş var mı? (Öğretici)
- d) Yaşınızın ve eğitim durumunuzun gerçekleştirdiğiniz müzik öğretimi sürecinde çalışmalarınız üzerinde olumlu ya da olumsuz herhangi bir etkisi var mı? (Öğretici)

2. Meslek

- a) Mesleğiniz nedir?
- b) Mesleğiniz dışında başka bir işten gelir elde ediyor musunuz?
- c) Müzik öğretimi karşılığında belirli bir ücret talep ediyor musunuz?

3. Çalışmaların Sürdürüldüğü Mekan

- a) Müzik öğretimini hangi mekânlarda gerçekleştiriyorsunuz?
- b) Mekân seçimi yaparken neleri göz önünde bulunduruyorsunuz?
- c) Çalışma mekânı bulmak konusunda zorluklarla karşılaşılıyor musunuz?

4. Öğrenci Sayısı – Derslerin Gerçekleştirilme Sıklığı

- a) Çalgı öğretimini kaç kişiyle sürdürüyorsunuz?
- b) Hangi sıklıkta müzik öğretimi yapmaktasınız?
- c) Çalışma yapma sıklığını belirlerken hangi etkenleri göz önünde bulunduruyorsunuz?
- d) Sizce çalışmalar hangi sıklıkta yapılmalıdır?

5. Müzik Öğretiminde Amaçlar

- a) Gerçekleştirdiğiniz müzik öğretiminin amacı / amaçları nedir? (Öğretici)
- b) Aldığınız müzik öğretiminin amacı nedir? (Öğrenen)

6. Müzik Öğretimi Sürecinde İletişim

- a) Müzik öğretimi sırasında öğrenci ile iletişimi nasıl sağlıyorsunuz? (Öğretici)
- b) İletişim kurarken ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz ?
- c) Müzik öğretimi sırasında öğretici ile iletişimi nasıl sağlıyorsunuz? (Öğrenen)
- d) İletişim kurarken ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz?

7. Müzik Öğretimi Sürecinde Öğreticilerin Karşılaştıkları Problemler

- a) Müzik öğretimi sırasında karşılaştığınız problemler nelerdir?
- b) Müzik öğretimi sırasında karşılaştığınız problemleri aşabilmek için hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?

8. Müzik Öğretimi Sürecinde Öğrencilerin Karşılaştıkları Problemler

- a) Müzik öğrenimi sırasında karşılaştığınız problemler nelerdir?
- b) Müzik öğrenimi sırasında karşılaştığınız problemleri aşabilmek için hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?

Ek-2. Gözlem Formu**AMAÇ**

Elde edilen veriler Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yürütülen “Abdallarda Geleneksel Olarak Sürdürülen Müzik đretme-đrenme Süreci: Kırşehir İli Kaman İlçesi rneđi” adlı Yüksek Lisans Tezi için kullanılacaktır.

Mehmet Erhan YİĞİTER
Yüksek Lisans đrencisi
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

GÖZLEM FORMU

Çalışma No:

Çalışma Tarihi:

1-Cinsiyet	2-Çalışmanın Gerçekleştirildiği Mekan	2-a) Çalışmanın Gerçekleştirildiği Mekanın Özellikleri
Öğretici: Öğrenci:		
3-Çalışmada Kaç kişi mevcut		
Öğretici: Öğrenci:		
4-Öğretimi Gerçekleştirilen Çalgı	5-Öğretilen Müzik Türü- Türleri	
	1) Formu:	
	2) Formu:	
	3) Formu:	
	4) Formu:	

6-Çalışma Sırasında Gözlemlenen Aşamalar	7-Öğretimi Gerçekleştirmek İçin Kullanılan Yöntem ve Teknikler	
<p>a) Herhangi bir aşama gözlemlenemedi ( )</p> <p>b) Gözlemlenen Aşamalar</p> <p>1)</p> <p>2)</p> <p>3)</p> <p>4)</p> <p>5)</p> <p>6)</p>		
	8-Öğreticilerle Öğrenen Bireyler Arasında Çalışma Sırasında Gözlemlenen İletişim Biçimleri	
	8-a) Sözlü İletişimle İlgili Ayrıntılar	8-b) Sözsüz İletişimle İlgili Ayrıntılar

9-Çalışmalar Sırasında Öğreticilerin Karşılaştıkları Problemler	10-Çalışmalar Sırasında Öğrenen Bireylerin Karşılaştıkları Problemler
9-a) Öğreticilerin Karşılaştıkları Problemi Çözme Biçimleri	10-a) Öğrenen Bireylerin Karşılaştıkları Problemi Çözme Biçimleri

ŞEKİLLER

Şekil. 1. Evde Gerçekleştirilen Müzik Öğretiminden Bir Sahne

Şekil. 2. Düğünde Müziksel İcrada Bulunan Öğrenci 1

Şekil. 3. Düğünde Müziksel İcrada Bulunan Öğrenci 2

Şekil. 4. Düğünde Müziksel İcrada Bulunan Öğrenci 3

Şekil. 5. Öğretim Sürecinde Kullanılan Minyatür Davul 1